

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO
IN OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Florijan OMEJC

**MOŽNOSTI POSODOBITVE PRIDOBIVANJA LESA
V ZASEBNEM SEKTORJU NA OBMOČJU REVIRJA
ŠENTVIŠKA PLANOTA**

DIPLOMSKO DELO

Visokošolski strokovni študij

Ljubljana, 2007

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO
IN OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Florijan OMEJC

**MOŽNOSTI POSODOBITVE PRIDOBIVANJA LESA V ZASEBNEM
SEKTORJU NA OBMOČJU REVIRJA ŠENTVIŠKA PLANOTA**

DIPLOMSKO DELO
Visokošolski strokovni študij

**POSSIBILITIES TO MODERNIZE PRODUCTION OF WOOD IN A
PRIVATE SECTOR OF THE ŠENTVIŠKA PLANOTA FOREST
DISTRICT**

GRADUATION THESIS
Higher professional studies

Ljubljana, 2007

Diplomsko delo je zaključek izobraževanja na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, smeri gozdarstvo in gospodarjenje z gozdnimi viri.

Komisija za študijska in študentska vprašanja Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF je dne 18.08.2005 sprejela temo in za mentorja diplomskega dela imenovala doc. dr. Janeza Krča, za recenzenta pa prof. dr. Iztoka Winklera

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik:

Član:

Član:

Datum zagovora:

Diplomsko delo je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisani se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddal v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Florijan Omejc

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Vs
DK	GDK 923:3--094(043.3)=163.6
KG	lastniki gozdov/zasebni gozdovi/površina gozdov/posodobitve/pridobivanje lesa/trženje/interes /znanje
KK	
AV	OMEJC, Florijan
SA	KRČ Janez (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire
LI	2007
IN	MOŽNOSTI POSODOBITVE PRIDOBIVANJA LESA V ZASEBNEM SEKTORJU NA OBMOČJU REVIRJA ŠENTVIŠKA PLANOTA
TD	Diplomsko delo (visokošolski strokovni študij)
OP	VI, 40 str., 9 pregl., 6 sl., 1 pril., 10 vir.
IJ	Sl
JI	sl/en
AI	

Naloga raziskuje možnosti posodobitve pridobivanja lesa v zasebnem sektorju revirja Šentviška planota. Zasebnim lastnikom gozdov lahko gozd predstavlja reden vir dohodka, lahko jim služi kot rezerva za domače potrebe z lesom, lahko pa jim predstavlja zaslužek, ki ga bodo iztržili iz gozdnih lesnih proizvodov. Na posodobitev pridobivanja lesa imajo vpliv tako naravni dejavniki, tehnološki razvoj, trg lesnih sortimentov, energetika kot pomen dohodka, ki ga imajo lastniki iz gozda. Lastniki gozdov se med seboj razlikujejo po velikosti kmetije, interesu, znanju in času, ki so ga pripravljeni vložiti v gozd. Te razlike pomembno vplivajo na učinek, strokovnost in varnost opravljenih del. Raziskavo smo naredili tako, da smo na izbranem območju opravili analizo trenutnega stanja pri izvedbi gozdnih del in prodaji gozdnih lesnih sortimentov v zasebnem sektorju lastništva. Analiza je bila izvedena s pomočjo anketiranja lastnikov gozdov po velikostnih razredih posesti. Na osnovi teh rezultatov smo presodili možnost uporabe sodobnih tehnologij. Predlagali smo izboljšavo že utečenih del ter nove možnosti in ukrepe za učinkovitejšo izrabo gozdov. Možnosti za posodobitev pridobivanja lesa v revirju Šentviška planota so. Začnemo lahko pri osnovni opreми in končamo pri prodaji lesnih proizvodov. Veliko oviro pri izpeljavi posodobitev pa predstavljata pomanjkanje mladih ljudi za delo v gozdu in neprimernost uporabe sodobne tehnologije z visoko zmogljivostjo.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN	Vs
DC	FDC 923:3--094(043.3)=163.6)
CX	Forest owners/private forests/forest area/updates/wood production/marketing/interest/know ledge
CC	
AU	OMEJC, Florijan
AA	KRČ, Janez (supervisor)
PP	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
PB	University of Ljubljana, Biotechnical faculty, Department of forestry and renewable forest resources
PY	2007
TI	POSSIBILITIES TO MODERNIZE PRODUCTION OF WOOD IN A PRIVATE SECTOR OF THE ŠENTVIŠKA PLANOTA FOREST DISTRICT
DT	Diplomsko delo (higher professional studies)
NO	VI, 40 p., 9 tab., 6 fig., 1 ann., 10 ref.
LA	Sl
AL	sl/en
AB	

This research paper considers possibilities to modernize production of wood in a private sector of the Šentviška planota forest district. For private owners the forest can represent a regular source of income, it can serve as a reserve for domestic needs of wood and it can also serve as an income, that one can get from forest wood products. The major factors that have impact on the modernization of wood production are natural factors, technological development, energetics, the market of wood assortments and incomes from the forest. There are many differences among private forest owners, like the size of their farm as well as interest, knowledge and the time they are ready to put into the forest. These differences have an important influence on effect, professionalism and safety of their finished work. Our research is based on an analysis of the momentary situation of accomplished forest work and selling forest wood assortments in a private sector. The analysis was based on a survey among private forest owners, which were divided according to the size of their farm. Based on our results we estimated some possibilities of using modern technology. We also recommended an improvement of routine activities as well as new possibilities and measures for a more efficient utilization of the forests. There are several possibilities of modernizing wood production in the forest district Šentviška planota, starting with basic equipment and finishing with selling wood products. Large barriers for the development of modernization are the lack of young people, prepared to work in a forest and unsuitability usage of technology with high efficiency.

KAZALO VSEBINE

KLJUČNA DOKUMENTACIJA	III
KEY WORDS DOCUMENTATION	IV
KAZALO VSEBINE	V
1 UVOD	1
2 NAMEN NALOGE	3
3 OZNAKA OBMOČJA RAZISKOVANJA	5
3.1 TOPOGRAFSKI POLOŽAJ ENOTE	5
3.2 POSESTVENO IN KATASTERSKO STANJE GOZDOV	9
3.3 EKOLOŠKE IN RASTIŠČNE RAZMIRE	9
4 METODE DE LA	10
5 REZULTATI RAZISKOVANJA	12
5.1 PRIKAZ TRENUTNEGA STANJA	12
5.1.1 Pomen gozdov za lastnike	12
5.1.2 Zamenjava parcel	14
5.1.3 Izobraževanje lastnikov gozdov	15
5.1.4 Uporaba osebnih zaščitnih sredstev	17
5.1.5 Odprtost gozdov z prometnicami	18
5.1.6 Obnova gozdov	18
5.1.7 Spravilo lesa	21
5.1.8 Nabava nove gozdarske mehanizacije	22
5.1.9 Uporaba bio olj za mazanje verige motorne žage	22
5.2 MOŽNOSTI POSODOBITVE PRIDOBIVANJA LESA	23
5.2.1 Zamenjava parcel	23
5.2.2 Izobraževanje lastnikov gozdov	23
5.2.3 Uporaba osebnih zaščitnih sredstev	24
5.2.4 Odprtost gozdov z prometnicami	25
5.2.5 Obnova gozdov	27
5.2.6 Spravilo lesa	29
5.2.7 Možnosti strojne sečnje	29
5.2.8 Žičnično spravilo	30

5.2.9 Uporaba bio olj za mazanje verige motorne žage	30
5.2.10 Peči na lesne sekance	30
5.2.11 Prodaja drv v Italijo	32
5.2.12 Licitacija vrednejših sortimentov	33
5.2.13 Prodaja lesa z geografskim poreklom	35
5.2.14 Popestritev turistične ponudbe	36
6 ZAKLJUČEK	37
7 VIRI	40
ZAHVALA	41
PRILOGE	42

KAZALO SLIK

Slika št. 1: Pregledna karta GG območja Tolmin...	7
Slika št. 2: Revir šentviška planota	8
Slika št. 3: Pomen gozdne posesti glede na velikost posesti	13
Slika št. 4: Usposobljenost ljudi za delo v gozdu glede na velikost posesti	16
Slika št. 5: Uporaba zaščitnih sredstev	17
Slika št. 6: Poškodbe na gorskem javorju zaradi srnjadi	20
Slika št. 7: Pripravljenost lastnikov gozdov za izobraževanje	24
Slika št. 8: Pripravljenost izgradnje gozdne ceste glede na velikost posesti	25
Slika št. 9: Pripravljenost nameniti 50 % sredstev za izgradnjo ceste ...	26
Slika št. 10: Pripravljenost izgradnje poti glede na pomen gozdne posesti	26
Slika št. 11: Pripravljenost nameniti 50 % sredstev glede na pomen posesti	27
Slika št. 12: Možnost zaščite drevesc s tulcem	28
Slika št. 13: Neizkoriščena bio masa	32
Slika št. 14: Žage na kmetijah dodajo vrednost lesu	34

KZALO PRILOG	41
---------------------	----

PRILOGA A	41
------------------	----

1 UVOD

Posodobitev pridobivanja lesa je proces, ki traja že od kar človek uporablja les iz gozda, da bi si olajšal delo in konec koncev, da bi za pridobljene gozdne lesne proizvode čimveč iztržil. Brez dela seveda ne gre. Enako delo lahko opraviš na več različnih načinov katerega boš izbral, je odvisno od več dejavnikov. Logično bi bilo, da bi vsak ubral tisto pot, ki je najlažja pa jo ne. Razlogov zakaj ne izbere boljše, lažje poti za opravljanje določenega dela, je več. Ali ne vemo za boljši način, se pravi ni znanja ali pa ni na voljo primernejše tehnologije. Posodobitev pridobivanja lesa gre z roko v roki z znanjem na vseh področjih tako tehničnih, naravoslovnih kot družbenih. Naravne razmere pa na žalost ali srečo ne dopuščajo, da bi pridobivali les po enem modelu. To prilagajanje naravnim razmeram, za posodobitev pridobivanja lesa nam daje neprecenljivo zgodovinsko tehnično bogastvo. Marsikateri lastniki gozdov niso izkoristili tistega, kar jim ponujajo gozdna rastišča. Možni vzroki za to so pomakanje časa, starost, bolezen, neznanje, neprimerna oprema in pomanjkanje izkušenj.

Za nedelo v gozdu se velikokrat sklicujemo na neugodne razmere, ki so na terenu, vzroki pa so ponavadi drugje. Tako kot država omogoča šolanje otrok, bi morala tudi omogočiti in zahtevati nego gozda. Obe investiciji sta sigurno pravi in se stokrat povrneta. Le lesni proizvodi, ki so zdravi in brez tehničnih napak v lesu dosegajo visoke vrednosti na trgu ter tako lastniku gozda in še komu prinašajo dobičke. V revirju Šentviška Planota so vsekakor rastišča, ki omogočajo dajati širok spekter drevesnih vrst zanimivih za nadaljnjo predelavo. Ljudje bi morali v svojem kraju les čimbolj predelati, se pravi mu dodajati vrednost. Les naj se pripravi čimbolj po meri kupca. Pri posodobitvi pridobivanja lesa ne smemo imeti v mislih samo denar, bolj naj nam bo pomembno okolje, ki ga na Šentviški Planoti že tako preveč obremenjujemo z živinorejo. Zavedati se moramo, da nekateri živimo na Šentviški planoti in nekateri pod njo in ti ljudje si zaslužijo ravno tako čisto pitno vodo iz izvirov, ki so pod nami. Šele ko se bomo zavedali tega, bomo najbolje posodobili tudi gospodarjenje z gozdom. Kaj nam pomaga tistih par evrov več v mošnjičku, ki smo jih privarčevali s tem, ko smo v motorno žago nalivali prežgano olje za mazanje verige motorne žage?

Za zasebne lastnike gozdov predstavlja gozd vir dohodka. Gozd lahko lastniku predstavlja reden vir dohodka ali pa mu služi kot rezerva za domače potrebe z lesom oziroma mu predstavlja zaslužek, ki ga bo iztržil iz gozdnih lesnih proizvodov. Na posodobitev pridobivanja lesa vplivajo tako naravni dejavniki, trg lesnih sortimentov, energetika kot pomen dohodka, ki ga imajo lastniki iz gozda. Lastniki gozdov se med seboj razlikujejo tako po velikosti kmetije, interesu, znanju in času, ki so ga pripravljeni vložiti v gozd. Te razlike pomembno vplivajo na učinek, strokovnost in varnost opravljenih del. Čim večja je pozitivna ocena teh dejavnikov temveč koristi imamo iz gozda.

Les je dobrina, ki se jo je treba zavedati. Je naravni material, ki se ga da po njegovem odsluženem namenu enostavno reciklirati in na okolje nima nobenega vpliva. Les bi lahko v veliko primerih zamenjal plastično embalažo. Poglejmo primer: na Šentviški Planoti so že kmetije, ki ponujajo biološko pridelano hrano, večina hrane pa na mizo končnega porabnika dostavijo v plastičnem zaboju ali vrečki, ki se jo nato odvrže. Vse to bi lahko zamenjala lesna embalaža. Trajnost te embalaže je ob pravilnem ravnanju z njo ravno tako dolga kot trajnost plastične in na koncu, ko odsluži, je še koristna za netenje ognja v pečeh in štedilnikih. Vsaka gospodinja si namreč poleg suhih drv želi še nekaj trsk za netenje. Nekatere stvari so pa take, da nas bodo same prisilile in spodbudile k vračanju k lesu, kot so čedalje višje cene fosilnih goriv in nove tehnologije, ki nam sicer omogočajo enako udobje in dolgoročno cenejše ogrevanje. Veliko kmetij, ki smo jih anketirali se je že odreklo nafti zaradi njene visoke cene in še kako hvalijo drva ter so ponosni, da lahko povejo, da kurijo na drva.

2 NAMEN NALOGE IN HIPOTEZE

Gozdovi so neizmerno bogastvo materialnih in nematerialnih dobrin, ki se nenehno obnavljajo ob pravilnem gospodarjenju z njimi. Zasebnim lastnikom gozd predstavlja vir dohodka, katerega velikost je odvisna od številnih dejavnikov. Prvi pomemben vpliv na velikost dohodka je vsekakor velikost gozdne posesti, drugi pomemben dejavnik pa so pogoji pridobivanja lesa. Pomembno je tudi kaj iz gozda spravljamo, kakšne kvalitete so lesni proizvodi in kako jih krojimo, se pravi, da je pomembno tudi znanje in informiranost ljudi, ki delajo v gozdu. Tudi prodaja lesnih proizvodov je pomemben del mozaika, ki prispeva h končnemu zaslužku. V zasebnem sektorju lastništva je tudi pomembno ali so sploh ljudje, ki so sposobni in pripravljeni delati v svojem gozdu. Namen naloge je bil, ugotoviti trenutno stanje v revirju Šentviška planota pri izvajanju gozdarskih del in pri prodaji gozdnih lesnih proizvodov. Presodili bomo tudi rabo sodobne tehnologije pridobivanja lesa, kamor štejemo tehnologijo kratkega lesa (strojne sečnje) in rabo drevesne metode ter žičničnega spravila z izdelavo lesnih sortimentov na skladišču ob kamionski cesti. Dodatno bomo ugotovili stanje opremljenosti in izkoriščenosti gozdarske mehanizacije ter usposobljenost lastnikov za izvedbo gozdarskih del.

Postavili smo naslednje raziskovalne hipoteze:

- Bližina italijanskega trga močno vpliva na možnosti optimiranja proizvodnje in trženja gozdnih lesnih proizvodov.
- Sodobne tehnologije so manj primerne za manjšo posest.
- Dejanske možnosti rabe sodobnih tehnologij so poleg velikosti posesti odvisne od razpoložljivosti izvajalca del.
- Za posodobitev pridobivanja lesa v zasebnem sektorju so ključni revirni gozdar, usposobljenost lastnika za izvajanje gozdnih del ter razpoložljivost konkurenčnih izvajalcev.

Na osnovi rezultatov analize si bomo v bodoče prizadevali, da bomo realizirali vsaj eno od možnosti, ki se bo v nalogi pokazala za izvedljivo. Teoretične raziskave izpolnijo svoj namen, ko so njihovi rezultati realizirani v praksi in ne ostanejo samo na papirju. To je ravno tako, kot če bi lastnik gozda veliko dela vlagal v gozd, da dobi kakovostne sortimente in bi jih na koncu pustil v gozdu, da strhlenijo.

Dejansko se bomo zavzeli za tisto idejo, ki bo med anketiranimi najbolj sprejeta. Tako noviteto je najlažje uresničiti v praksi, kjer dobiš pri ljudeh pozitiven odziv in so pripravljeni na sodelovanje.

3 OZNAKA OBMOČJA RAZISKOVANJA

3.1 TOPOGRAFSKI POLOŽAJ ENOTE

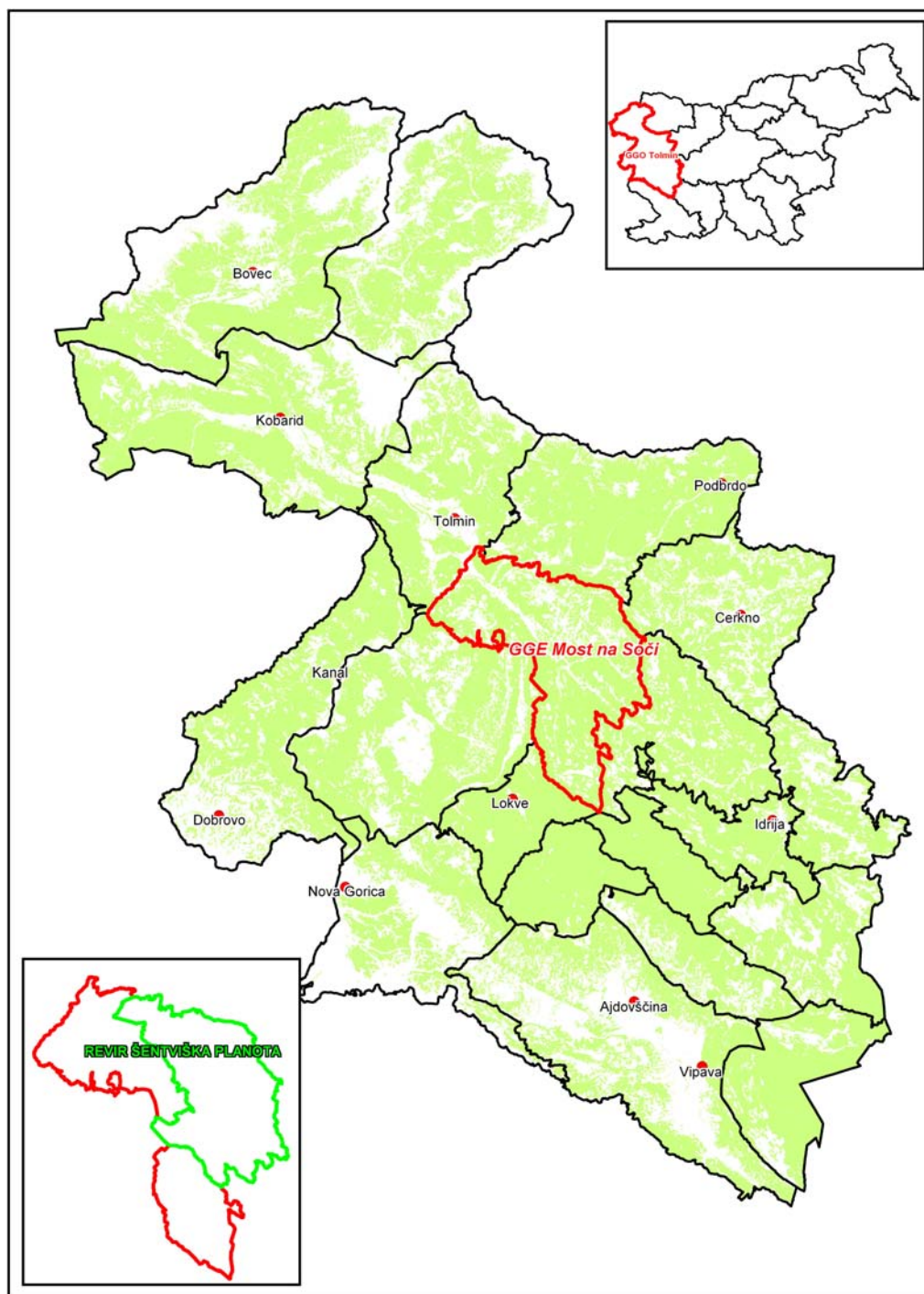
Revir Šentviška planota se nahaja v gozdno-gospodarskem območju Tolmin. Območje Tolmin leži v skrajnem zahodnem delu Slovenije in zajema 221.700 ha. Zajema zgornji del Posočja reke Soče z njenimi pritoki Idrijce, Bače, Tolminke in Koritnice. Segajo pa tudi v Vipavsko dolino kjer terenske, rastiščne razmere že nekoliko drugačne. Večji del območja je v geološkem pogledu dokaj enoten. Na južnem delu ga gradijo apnenčaste in dolomitne formacije, na Trnovski planoti pa je čisti apnenec s tipičnimi kraškimi pojavi. Manjši del območja, in sicer ob reki Idrijci, ki leži zunaj območja krasi je bolj pester v geološkem pogledu. Na tem koncu najdemo peščenjake, skrilavce, sedimente vulkanskih izbruhov pa tudi apnenec. (Ciril in sod.,1975)

V morfološkem pogledu je območje izredno razčlenjeno in naletimo na velike višinske razlike od 2863 m nadmorske višine na Triglavu pa do le 175 m nadmorske višine v Idriji pri Bači in še nižje. Glede na tako velike razlike nadmorskih višin so pobočja izredno strma in kot taka neprimerna za kmetijstvo. Pokrajina je izredno slikovita in razgibana, polna lepote območje uvrščajo med najlepše v Sloveniji in zelo primerna za turizem, ki je v zadnjem času tudi v porastu. Za dolino Soče je značilna mila klima, ki priteka po dolini navzgor od morja.

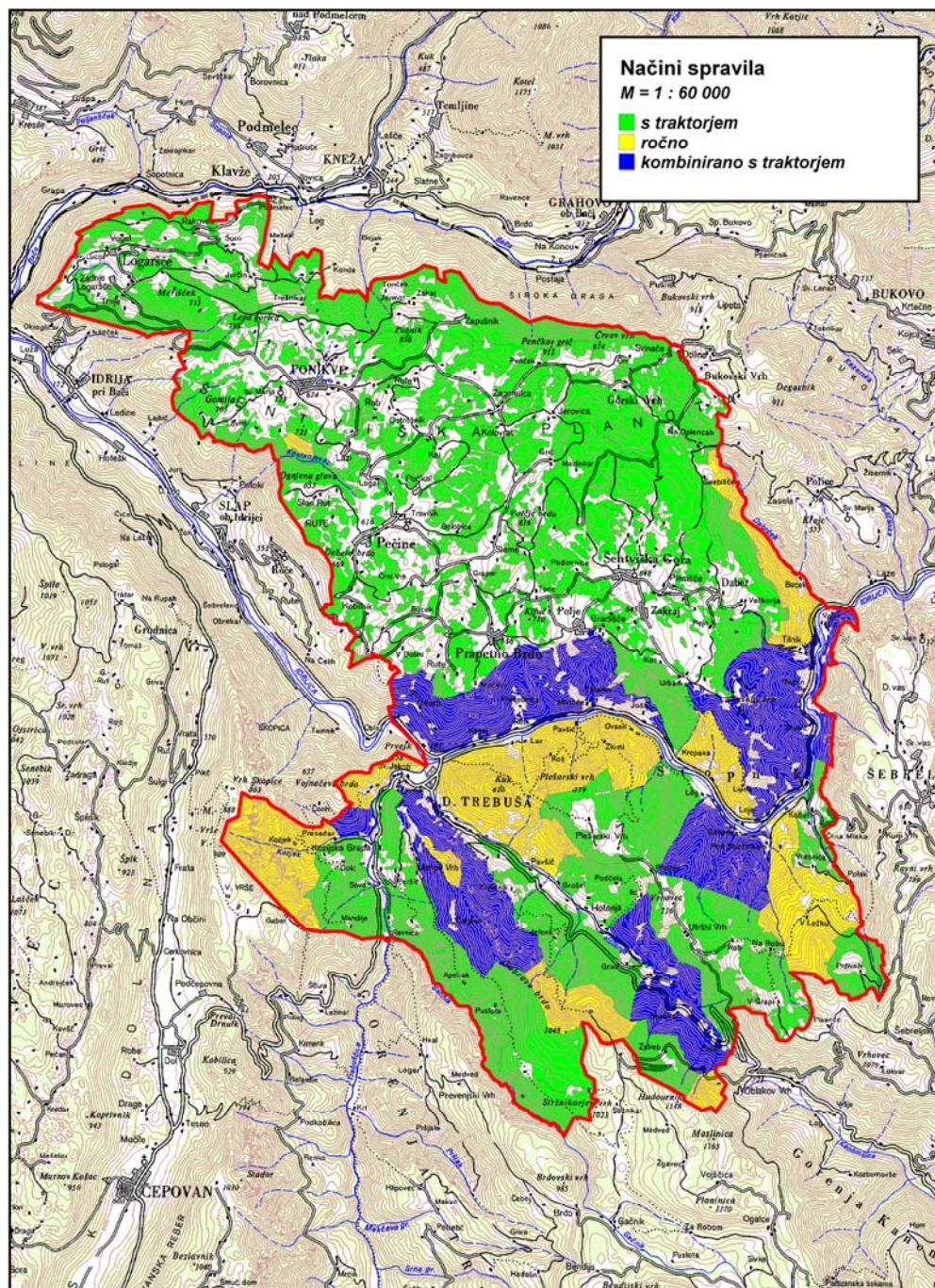
Glavna cestna prometnica poteka v smeri Nova Gorica, Tolmin, Kobarid, Bovec, Vršič, druga pa od Godoviča, Idrije proti Tolminu. Železniška postaja je na Mostu na Soči in pride v poštev tudi za prevoz lesnih sortimentov, vendar samo delno, saj je do železniške postaje z Bovške oddaljena preko 70 km, kar ima za posledico večje prevozne stroške. Večje število cestnih poti in povezav z vlakom je v Trnovskem gozdu, ki je terensko tudi primernejše območje za izgradnjo le teh. (Ciril in sod.,1975)

Vegetacijsko je območje zelo pestro. Tu se mešajo vsi možni preseki nadmorske višine, mediteranski vplivi, različna sončna obsevanja in različna količina padavin. Te so zelo visoke, tudi do 3000 mm letno. (Gozdnogospodarski načrt ..., 2001)

Revir Šentviška planota je del Krajevne enote Most na Soči, ki skupaj z revirjem Most na Soči tvorijo celoto. Revir Šentviška planota leži na razgibanem terenu. Kmetije ležijo na nadmorski višini od 200 do 940 metrov. Najvišja točka na levem bregu Idrijce je 1024 m visoki Stržnikarjev vrh, na desnem pa Črvov vrh z 974m nadmorske višine. Osrednji del revirja Šentviška planota se nahaja med Baško Grapo na severu in dolino Idrijce na jugu in zahodu. Meja na jugu poteka še naprej proti Gorenji Trebuši in se na Stržnikarjevemu vrhu obrne proti zahodu po grapi Gačnik. Na vzhodu meji z občino Cerklje. Na Šentviško planoto vodi cesta iz Slapa ob Idrijci skozi vas Roče. Ta pot je najpomembnejša in najbolj vzdrževana. Z Baške Grape se da povzpeti iz vasi Klavže v vas Logašče, ki je že v revirju Šentviška planota. Tretja pomembnejša pot pa vodi na Šentviško planoto iz Bukovskega vrha. Ozke vijugaste ceste se vijejo med zelenimi hribi in povezujejo vasi med seboj. V revirju Šentviška planota je enajst vasi: Logašče, Ponikve, Pečine, Prapetno Brdo, Polje, Šentviška Gora, Gorski Vrh, Daber, Zakraj, Stopnik in Dolenja Trebuša. Te vasi so kljub spremembam v zadnjih desetletjih ohranile izrazito kmečki značaj. S poljedelstvom se ljudje praktično ne ukvarjajo več. Kar je še njiv, bi lahko rekli da so vrtovi, tako so majhne. Glavna kmetijska dejavnost je živinoreja. Kmetje pridelujejo mleko in meso. S kozjerejo ali ovčjerejo se ljudje ukvarjajo zgolj ljubiteljsko. Gozd porašča 4260,21 ha, skupna površina pa znaša 6000.30 ha. (Gozdnogospodarski načrt ..., 2001)

Slika št.1: Pregledna karta GG območja Tolmin v sklopu katerega je revir Šentviška planota ZGS, (vir: OE Tolmin)

Slika št. 2: Revir šentviška planota (načini spravila) ZGS, (vir: OE Tolmin)

3.2 POSESTNO IN KATASTERSKO STANJE GOZDOV

V revirju Šentviška planota so gozdovi večinoma v zasebni lasti. 2 % procenta jih je v lasti občine, 13 % v državni lasti, ostalih 85 % pa v zasebni lasti. Trenutno znaša gozdnatost revirja 71 %. V revirju je 614 zasebnih lastnikov gozdov, povprečna velikost posesti pa je 5,6 hektarjev. (Gozdnogospodarski načrt ..., 2001)

3.3 EKOLOŠKE IN RASTIŠČNE RAZMERE

Celotno območje Šentviška planota je klimatsko dokaj homogeno. Tu vladajo klimatske značilnosti predalpskega sveta s to posebnostjo, da so temperature v primerjavi s kontinentalnim delom nekaj višje, zime pa nekoliko mlejše. To je še posebej vidno v dolini Idrijce, tako po količini zapadlega snega kot po času začetka vegetacije, ki prehiteva osrednji del Šentviške Planote tudi za teden dni. Topel morski zrak, ki prihaja po Soški dolini zavije tudi po dolini Idrijce in njegov vpliv slabi iz kilometra v kilometer. Debelina in trajanje snežne odeje sta odvisna od nadmorske višine in lege. Zadnje čase v Idriji pozimi zapade skoraj ravno toliko snega kot na Šentviški Planoti, čeprav je 400 m nižje. Tudi čas začetka vegetacije se v zadnjem času ujema. Zaradi višjih poletnih temperatur so temperaturni ekstremi precej izraziti, saj znaša maksimalna letna amplituda od 43° do 54°C. Padavin je bilo od 2.000 do 2.500 mm, ponekod tudi 3.000 mm in več. Leta 2006 je bila na Šentviški planoti močna suša, ki je povzročila gradacijo podlubnikov na mestih, kjer je teren zelo skalovit in se pojavljajo rendzine. Padavine so dokaj neenakomerno razporejene čez celo leto, tako da je v vegetacijski dobi običajno dovolj vode za rast rastlin in razvoj gozda. V nadmorski višini nad 500 metrov se večkrat pojavi tudi žled, ki pa na srečo ne povzroča takih katastrofalnih posledic kot na Idrijskem. Vegetacijska doba traja od 4 do 5 mesecev. Na območju Šentviške planote ni vremenske postaje. V preteklosti so bile vremenske postaje v bližini Podbrda, Most na Soči in Bukovskega Vrha vendar danes ne obstajajo več. (Gozdnogospodarski načrt ..., 2001)

4 METODE DELA

Naloga je raziskovalnega značaja. Terenski del naloge je bil opravljen na osnovi ankete znotraj lastnikov gozdov v revirju Šentviška planota. Anketa je bila razdeljena v šest sklopov in sicer:

- podatki o kmetiji
- pomen gozdne posesti
- prodaja lesa
- gospodarjenje z gozdom
- posodabljanje procesa pridobivanja lesa
- usposobljenost lastnikov gozdov

Sedemdeset odstotkov anketiranih smo obiskali osebno na domu peš in tako dobili dobro sliko o gozdu v revirju Šentviška planota. To je bila tudi neke vrste vizulna ocena, ki nam je prišla prav za postavitev nekaterih trditev, ki so vezane na ekološke in rastiščne razmere, kot tudi kako lastniki gozdov gospodarijo z njihovimi gozdovi. Povprečno smo v enem dnevu nenajavljeno obiskali štiri naključno izbrane kmetije. Čas, ki smo ga porabili za izpolnjevanje enega anketnega lista je bil približno trideset minut. V kolikor izbranih anketirancev ni bilo doma, smo jim pustili ankete, da so jih lahko izpolnili kasneje. Dvajset odstotkov anketiranih, ki so bili izven revirja Šentviška planota v okolici Tolmina, Baške Grape, sem obiskal z avtomobilom. Tiste najbolj oddaljene ljudi, ki živijo izven Tolminske občine, so pa lastniki gozdov v revirju Šentviška planota, smo enostavno poklical in z njimi izmenjali nekaj besed.

Podatke o lastnikih gozdov sem dobil na območni enoti Tolmin. Vse lastnike gozdov sem razdelil v šest razredov. Kriterij za nadaljnje obdelavo podatkov je bila velikost gozdne posesti.

Velikostni razredi, izraženih v hektarjih, so bili naslednji:

- do 1
- 1-3
- 3-5
- 5-10
- 10-20
- nad 20

Zastavljen cilj je bil, da bi anketiral v vsakem velikostnem razredu po deset naključno izbranih lastnikov. V vsakem razredu so imeli vsi lastniki gozdov enako možnost, da bi bili izbrani v anketo. Uporabili smo statistično metodo enostavnega slučajnostnega vzorčenja, s pomočjo katere smo v vsakem velikostnem razredu izžrebali deset lastnikov gozdov. V prvem, tretjem, četrtem in petem velikostnem razredu je bil zastavljen cilj dosežen in smo anketo opravili z vsemi. V drugem velikostnem razredu nismo uspeli dobiti vseh izbranih anketirancev uspešnost je bila 60%. Veliko izbranih lastnikov v tem velikostnem razredu niti ne živi na območju Šentviške planote in se ne ukvarjajo z gozdom, ki ga imajo v lasti. V šestem velikostnem razredu je bila uspešnost 70%. Tu sem dve anketi poslal po pošti in mi niso odgovorili; eno pa nisem opravil, ker jih po treh obiskih nisem dobil doma. Skupno sem torej analiziral 53 lastnikov gozdov od predvidenih 60 lastnikov, ki sem jih hotel anketirati.

V drugem delu terenskega dela sem zbiral podatke o cenah odkupljenih gozdnih lesnih proizvodov pri različnih odkupovalcih lesa. Povprašal sem jih o odkupnih cenah lesnih sortimentov in se pozanimal o prodaji lesa in lesnih izdelkov v Italijo.

5 REZULTATI RAZISKOVANJA

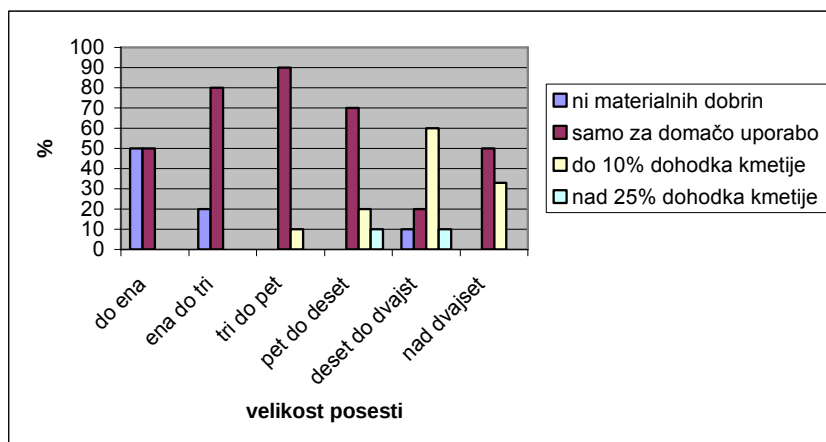
5.1 PRIKAZ TRENUTNEGA STANJA

5.1.1 Pomen gozdov za lastnika

V Sloveniji je gozdarska panoga vse manj pomembna (Perko, 2006). To med drugim potrjuje tudi padanje cen lesa. Tudi v revirju Šentviška planota gozdovi njihovim lastnikom ne predstavljajo kakšnega večjega dohodka. Večina kmetij v tem revirju, ki so pretežno živinorejsko usmerjene, in imajo večinoma gozd samo za domačo uporabo. Gozd predstavlja vir za vsakoletno oskrbo z lesom za kurjavo in popravilo poslopij. Ljudje, ki ne živijo na Šentviški planoti in imajo tukaj kmetijo, dajejo travnike v najem, gozdove pa ne in so le-ti prepuščeni samim sebi. Ti gozdovi so popolnoma neizkoriščeni in velikokrat predstavljajo nevarnost, saj so ponavadi začetek jedra širjenja podlubnikov. V teh gozdovih ni niti sanitarne sečnje niti kakršnih koli drugih ukrepov. Pristojni za take reči ne ukrepajo. Kmetom, ki gozd nekaj pomeni se trudijo in belijo panje za preventivo pred podlubniki. Tisti, ki jim pa gozd ne pomeni nič ali ne morejo v njem delati pa v gozdovih pomlajujejo podlubnike, ki povzročajo dodatno delo in škodo vsem. Tu bi revirnega gozdarja pozval k večji aktivnosti dela z lastniki in izvajanju aktivnosti zatiranja podlubnikov.

Čistih kmetij na Šentviški planoti je zelo malo. V anketi je bilo le 4 % anketiranih čistih kmetij, pa še ta podatek je dejansko nižji. Za čisto kmetijo so se opredelili tudi nekateri anketirani, ki bi dejansko spadali že pod ostarelo kmetijo. Res pa je, da ko so bili anketirani mlajši od 65 let, so to bile čiste kmetije. 45 % kmetij je mešanih. Večina jih hodi na delo v dolino. Skoraj vsi mladi ljudje na kmetiji, dodatno delajo še izven kmetije. Na Šentviški planoti si je nekaj kmetij zgradilo velike hleve. Veliko malih kmetov je kmetovanje opustilo in so dali obdelovalno zemljo v najem. Gozdovi niso predmet najema. V veliko primerih pa so na primer za plačilo najemnine za travnik dogovorjeni tako, da najemnik lastniku pripravi drva iz gozda. V Dolenji Trebuši in Stopniku, kjer so pogoji za kmetovanje še slabši, se ljudje s kmetijstvom ukvarjajo še bolj ljubiteljsko. Lahko bi rekli,

da je glavni delež zaslužka izven kmetije. Živinoreja je prva dopolnilna dejavnost, gozdarstvo pa predstavlja dopolnilo dopolnilne dejavnosti (Obid, 2006)

Slika št. 3: Pomen gozdne posesti glede na velikost posesti.

Na kmetijah do enega hektarja posesti iz gozda nimajo materialnih dobrin oziroma so le-te za domačo uporabo. Gozdne proizvode tudi kupujejo za zadovoljevanje svojih potreb z lesom.

Posesti z velikostjo do treh hektarjev tudi še kupujejo lesne proizvode, večina pa jih že zadovoljuje svoje potrebe po lesu. Količina kupljenega lesa, ki ga porabijo doma, je odvisna tudi od tega ali imajo doma ogrevanje tudi na nafto.

Pri petih hektarjih se že začnejo pojavljati lastniki, ki imajo deset odstotkov dohodka kmetije iz gozda. Še vedno pa prevladujejo tisti, ki les porabijo za domačo uporabo. Pri lastnikih do dvajset hektarjev se trend obrne in jih čedalje več dosega tudi do deset odstotkov dohodka. Nekateri med njimi ga dosegajo tudi do petindvajset odstotkov dohodka kmetije. Pri lastnikih nad dvajset hektarjev gozdov gozd ni predstavljal večjega dohodka kmetije, kar je povezano s tem da so večje kmetije ponavadi na strmejših delih in lastniki iz njih nimajo toliko dohodka, kot bi ga pričakovali. Ta zadnji rezultat lahko prepišemo tudi majhnemu vzorcu v anketi. Večje kmetije so praviloma v dolini Idrijce. Tu imajo kmetje resda veliko gozda, a v zelo strmih, nedostopnih predelih.

5.1.2 Zamenjava parcel

Velika razdrobljenost posesti je prisotna tudi v revirju Šentviška planota. V revirju so tudi kmetije, ki imajo gozdno posest v obliki celka. To so ponavadi samotne kmetije. Velik del teh kmetij ponavadi leži v strmini. Največ kmetij je razdrobljenih in njihova parcela leži povprečno v petih prostorsko ločenih kosih v obliki grude. Skoraj polovica površin gozdov je razdrobljenih v manjše parcele do 2 ha. Le redki so primer, ko strnjena gozdna posest presega 10 ha. Povprečno leži kmetija od parcele 1.25 km daleč. Majhna razdrobljena posest in velika oddaljenost od doma neugodno vplivata na gospodarjenje z gozdom. Majhna posest odvrča lastnika od celostnega gospodarjenja, saj so dohodki premajhni in zato za veliko lastnikov nezanimivi. Za enako velikost kmetije je dolžina meje na razdrobljeni posesti mnogo večja kot na kmetiji, ki ima oblika celka. Z zmanjšanjem meje na kmetijo, ki jo zaokroža bi rešili marsikateri problem v gozdarstvu. Hkrati bi tudi zmanjšali zaostanke na sodiščih in spore med sosedi. Ni malo primerov, ko se lastniki prepirajo zaradi meje. Rešili bi problem v samem bistvu. Nekaj problemov ki nastopijo na majhni parceli:

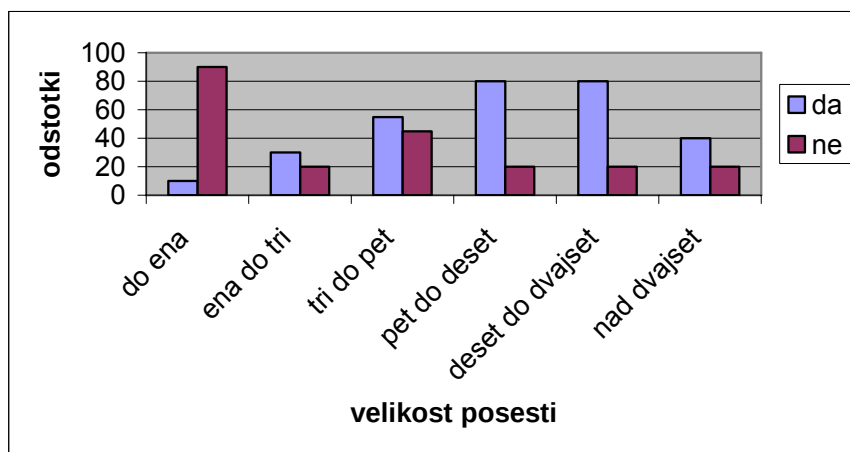
- Gojenje gozdov je na ozki parceli oteženo.
- Sečnja je otežena in ponavadi povzročiš več škode.
- Spravilo je težje in porabi se več časa.
- Sosedu moraš spraševati za dovoljenje, za kar gre dodaten čas.
- Možnost konfliktov je večja.

5.1.3 Izobraževanje lastnikov gozdov

Gozd je s svojo kompleksnostjo občutljiv na človeške motnje, ki jih le-ta povzroča. Prav tako gozd s svojo razgibanostjo vsakič predstavlja neponovljivo delovišče z veliko nevarnostmi. Najbolj nas je strah neznanja. Če imamo znanje bomo lažje opravljali delo v gozdu. Vsak se mora zavedati, da se s silo ne da opraviti veliko. Pomembnejša je tehnika dela v gozdu. Tako za spravilo porabimo manj energije, delo opravimo hitreje in strojelomi so manjši. Sama sečnja je na videz enostavna in veliko jih pravi, da to delo znajo dobro opravljati. Vendar po gozdovih ostaja veliko dokazov (panjev), ki kažejo da so bili pri sečnji nevešči ljudje in ne dobri sekači kot trdijo kmetje, da so. Sam posek predstavlja zapleten in nevaren postopek. Posebno če je drevo nagnjeno ali prevrnjeno v sanitarnih sečnjah po žledolomih in vetrolomih. Nagnjena drevesa se jim ponavadi skrojijo. Tako je najbolj vreden del drevja po nepotrebnem razvrednoten. Če bi bili lastniki poučeni, kako take poškodbe drevja preprečiti, se to ne bi dogajalo. Pomanjkanja znanja opazamo tudi pri gojitvenih delih. Ljudje se enostavno ne zavedajo pomembnosti teh del. Le z gojenjem gozdov je možno dobiti sortimente, ki so za predelavo zanimivi in so tudi dobro plačani. Gojenje gozdov je vsekakor delo, ki izredno dvigne končno ceno. Poglejmo na primer obžagovanje vej od debla. Koliko razredov višje je uvrščen hlod, ki je obžagan po klasifikaciji, ki jih uporabljajo odkupovalci lesa. Krojenje iglavcev se je pokazalo kot dokaj dobro. Dogaja se, da kdaj pozabijo na nadmero in pri tem lastnik izgubi veliko denarja. Večje probleme jim povzročajo listavci. Listavce večinoma krojijo z metrom, ne pa na osnovi napak Gojenje gozdov je ukrep, ki za seboj potegne veliko stvari. Prvo pomembno dejstvo je, da se da za kvaliteto največ iztržiti.

Les, ki je že preverjen in dober gradbeni material čedalje bolj izpodrivajo ceneni plastični in kovinski izdelki, vendar je v primerjavi z njimi les surovina za katero se porabi zelo malo energije za pridobitev polizdelka. Za kvaliteten les je možno veliko iztržiti. Čim boljša je kakovost lesa že v gozdu, tem manj energije je potrebno pri spravilu in predelavi lesa. Les, ki pa je slabše kakovosti je potrebno kemično predelovati in je posledično prvič slabše plačan, drugič je pa za njegovo predelavo v nek zaželen polizdelek potrebno več vloženega dela in energije (Perko, 1995)

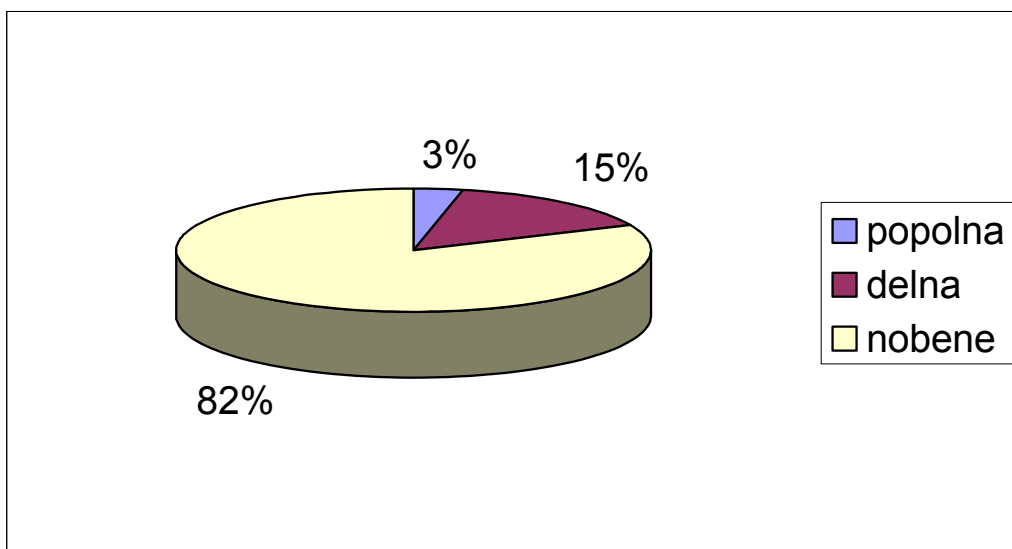
Na vseh področjih je za izboljšanje pridobivanja lesa potrebno izobraževanje lastnikov gozdov. Le 37 % vseh anketiranih meni, da je dovolj usposobljenih za delo. 34 % anketiranih se je že udeležilo izobraževanja. Tega izobraževanja so se udeležili sedaj starejši ljudje pred 30 leti. Imeli so tečaj za varno delo z motorno žago in podiranje dreves. Iz tega lahko zaključimo, da je še preveč samoukov, ki marsikdaj niso kos nastalim situacijam. Na vprašanje, ali ste dovolj usposobljeni, je pozitivno odgovorilo 59 % vprašanih. Analiza je pokazala povezavo z velikostjo gozdne posesti. Večja kot je gozdna posest, bolj imajo ljudje občutek, da so pri delu v gozdu dobri, ker praviloma tudi več delajo in so bolj vajeni teh del.

Slika št. 4: Usposobljenost ljudi za delo v gozdu glede na velikost posesti.

5.1.4 Uporaba osebnih zaščitnih sredstev

Uporaba osebnih zaščitnih sredstev je zelo pomembna pri varovanju zdravja ljudi, ki delajo v gozdu. Uporaba le teh je v revirju Šentviška planota zelo slaba. Od vseh anketiranih jih ima le 3 % popolno zaščitno opremo. Eden od anketirancev jo ima zato, ker veliko dela v gozdu. Ta ima tudi končano gozdarsko šolo in se zaveda nevarnosti, ki pretijo pri gozdnih opravilih. Ostali jo imajo predvsem zaradi negativne izkušnje, ki so jo doživeli pri delu v gozdu z motorno žago ali s traktorjem. 82 % anketiranih ne uporablja nikakršnih osebnih zaščitnih sredstev. Ostalih 15 % le delno uporablja zaščitna sredstva in še to ne vedno. Za nakup varovalnih sredstev se v glavnem ne odločajo, ker menijo, da so predraga. V anketi nisem odkril nobene povezave med uporabo zaščitnih sredstev in velikostjo gozdne posestje ali socialno- ekonomskim statusom kmetije. Velik vpliv na uporabo ima to, koliko se človek ceni in zaveda nevarnosti in negativnih vplivov, ki jim je izpostavljen pri delu v gozdu.

Slika št. 5: Uporaba zaščitnih sredstev.

5.1.5 Odprtost gozdov z prometnicami

Pomemben dejavnik za gospodarjenje z gozdovi je njihova odprtost. Gozdovi na planoti so relativno dobro odprti s prometnicami. Spravilne razmere so dokaj ugodne. Za te gozdove so značilne blažje terenske oblike, vrtačast svet in pobočja z zmernimi nagibi, ki skupaj z zadostno odprtostjo s cestami in vlakami omogočajo dokaj intenzivno gospodarjenje. Rastiščno prevladujejo združbe bukovih gozdov predvsem gorska in podgorska bukovja in združbe na zmerno kislih rastiščih, ki so predvsem na pobočjih z labilno geološko zgradbo zahtevnejše za gradnje vlak. (Gozdnogospodarski načrt ..., 2001)

Gozdovi na obrobju planote, ki gravitirajo proti dolini Bače in Idrijce so slabše odprti s prometnicami in le-te na splošno ne zadoščajo za intenzivnejše gospodarjenje z gozdom. Gozdovi na slabših rastiščih so večinoma zaprti. Tu gozdovi opravljajo pomembne druge funkcije, saj gozd ščiti svoje rastišče, pa tudi sosednje površine pred vodno in vetrno erozijo, pred snežnimi plazovi, usadi, zemeljskimi plazovi, izpiranjem in padajočim kamenjem ter s tem nudi zaščito glavni cesti po dolini Idrijce in železniški progi v Baški Grapi. Gradnja prometnic v teh gozdovih, zaradi manjšega gospodarskega pomena, na splošno ni utemeljena in marsikje tudi neizvedljiva. Majhna odprtost s potmi je tudi okoli vasi Stopnik in Dolenja Trebuša zaradi velikih naklonov.

5.1.6 Obnova gozdov

Obnova gozdov je v revirju prepuščena naravi. Za umetno obnovo se je odločil le kakšen posameznik. Razlogi za to dejanje so pri nekaterih bile gradacije podlubnikov, zaradi česar so morali posekati vse smreke in je ostala gola površina. Sadili so bukev, a je zaradi divjadi in pomanjkanja nege vse skupaj propadlo. Iz tega se vidi, da je saditev drevesnih vrst popolnoma nepotrebno delo v primeru ko, prvič sadike niso zaščitene pred parkljasto

divjadjo in drugič če lastniki ne mislijo izvajati ustrezne nege. Bolj priporočljivo bi bilo opraviti skupinsko zaščito z žično ograjo, saj je zaradi prevelike gostote parkljaste divjadi pomlajevanje zelo oteženo. So površine, ki so že 7 let pripravljene na pomladitev in ni niti enega drevesca večjega od dvajset centimetrov. Vse je vsako leto znova poščipano s strani parkljaste divjadi. Ni pa po celotnem revirju prisotno tako kaotično stanje, da ne bi šlo brez zaščite. Po pripovedovanju, se je takoj po vojni poleg zakonitega lova še veliko divjadi lovilo na črno. Danes tega ni več in divjadi je preveč za normalno pomlajevanje. Že Marija Terezija je prepovedala pašo v gozdu. Sedaj pa se celi tropi divjadi pasejo po gozdovih in se nič ne ukrene.

Pri negi so veliko napako delali kmetje v nasadih, kjer so čistili smreke. Posekali so vse drevesne vrste, samo smreko so pustili. Za redčenje se ne odloča veliko ljudi. Tu je tipično pomanjkanje znanja. Vsi čakajo, da bodo imeli veliko debelih smrek na majhni površini in ne vedo oziroma se ne zavedajo, kako pomembno je redčenje. Na Šentviški planoti prevladuje tipično mišljenje kako priti do drv. Posekajo debelo drevo, veje nekateri pa tudi hlodovino predelajo v drva. Veliko bolje bi bilo, da bi drva pridobivali iz redčenj. Ta način je veliko bolj učinkovit in koristen.

Slika št. 6: Poškodbe na gorskem javorju zaradi srnjadi. (Foto: F.Omejc)

5.1.7 Spravilo lesa

Spravilo lesa poteka v večini primerov s traktorskim vitlom. Tako 88% anketiranih spravilo opravlja s traktorskim vitlom. Nekateri se poleg traktorskega spravila poslužujejo tudi nekaj ročnega spravila, so pa tudi taki kmetje, ki si vsa drva pripravijo samo ročno. V revirju Šentviška planota imamo še dva kmeta, ki za spravilo lesa uporabljata konje. Eden od njih doma sploh še nima traktorja in vso delo opravi s konjem. To je starejši mož, ki živi sam in bo to lahko kaj kmalu le še spomin.

V veliko primerih delajo kmetje v gozdu sami. Pri privlačenju lesa jim gre tako veliko časa, ker so vitla še neopremljena z daljinskim vklopom le tega in tako morajo pri zbiranju lesa hoditi od traktorja do hloda. Tu bi predlagal, da bi si lastniki med seboj pomagali in tako očitno skrajšali čas spravila lesa. Za privlačenje bi si morali pomagati tudi s škripcem, ne pa, kot imajo eni navado, da dajejo jekleno vrv okrog dreves in tako povzročajo dodatne poškodbe drevja.

Ljudje, ki imajo gozd v strmih predelih si že dolgo pomagajo z enostavno žičnico. Drva so ponavadi spuščali po žični vrvi, hlude pa so po drčah spravljali do ceste in si pri tem pomagali s cepini. Žičnica bi na Šentviški planoti v marsikateri grapi naredila veliko delo in iz nje spravila velike količine lesa. To bi bilo izvedljivo, če bi bila cela pobočje od enega lastnika in bi ta imel interes, da se poseka. Problem nastopi že pri tem, da je v enem kompleksu gozdov več lastnikov in kakšen se že najde, ki ni pripravljen sodelovati in delo ne more steči. Nekaj kmetij se je tudi že odločilo za žičnično spravilo, ki ga ponuja Soško gozdno gospodarstvo Tolmin. Nekaj kmetov pa si stalno pomaga z žično vrvjo za spuščanje drv. 9,7 % anketiranih bi bilo pripravljeno sodelovati in bi se tudi poslužilo žičničnega spravila. V anketi se je nekaj kmetij že poslužilo žičničnega spravila. Razlogi zakaj se tisti ljudje, ki imajo primerne površine ne odločijo, so že vnaprej znani in v to so tudi trdno prepričani. Razlogi so sledeči: cena je previsoka in meni nič ne ostane; bolje, da je les kar tam; kar lahko sam pospravimo tisto bomo, več ne; imam premalo da bi se splačalo.

5.1.8 Nabava nove gozdarske mehanizacije

Vse anketirane aktivne kmetije imajo že zaokrožen strojni park, ki ga ne mislijo posodabljati. 14.7 % anketiranih razmišlja o nabavi nove gozdarske mehanizacije. Nekaj želja je po nakupu hidravličnega cepilca za drva. V Dolenji Trebuši ima en anketirani namen kupiti gozdarski vitel, večji kmet na Logaščeh pa razmišlja o nabavi stroja za sekance. Opazil sem, da je v vsakem delovnem človeku želja po napredovanju. Traktorje uporabljajo bolj ali manj za delo na kmetiji. V gozdu se s traktorjem dela zelo malo ur letno. Nekateri kmetje imajo skoraj čisto nerabljena gozdarska vitla, čeprav stara kar nekaj let, za delo v gozdu pa uporabljajo najslabši traktor, tistega, ki ga je najmanj škoda. Da bi kupili kakšen stroj skupaj s sosedi odpade, saj se prav nihče ni strinjal s tem. Izkušnje iz preteklosti so jih naučile, da se to ne obnese in marsikdaj vodi do prepira, ko je treba stroj popraviti.

5.1.9 Uporaba bio olj za mazanje verige motorne žage

Uporaba olj je zelo odvisna od tega kaj trgovci ponujajo in od tega koliko se uporabnik zaveda problema onesnaževanja okolja z olji. Olja, ki so razgradljiva so že uporabljali nekaj časa nazaj, ampak zaradi neželenih učinkov na motorni žagi kmalu opustili. Ker so se motorne žage premalo uporabljale, se je olje zasušilo in veriga je obstala. Ta olja pa bi morali uporabljati profesionalni sekači, ki delajo v gozdu zelo veliko. To so na primer sekači zaposleni na gozdarski gospodarski družbi, ki uporabljajo prežgana olja iz kamionov in traktorjev. V takih primerih bi morali nadrejeni strogo ukrepati in večkrat letno kontrolirati kakšna olja uporabljajo sekači. V trgovinah se sedaj dobijo razgradljiva olja. Ko sem spraševal anketirane ali uporabljajo razgradljiva olja, jih je večina odgovorila pritrdilno. Ko pa sem postavil vprašanje, kje so ga kupili, so začeli mencat in na koncu priznali, da je najbrž le sintetično ali prežgano olje. Kljub temu je analiza podatkov pokazala, da 14 % anketiranih uporablja okolju prijazno olje.

5.2 MOŽNOSTI POSODOBITVE PRIDOBIVANJA LESA

5.2.1 Zamenjava parcel

Interesa za združevanje posesti ni. Od anketiranih bi se le 5,1 % odločilo za zamenjavo posesti. Ostalih 94,9 % pa na zamenjavo ne bi pristali. Gozdni posestniki z večjo površino kmetije, ki se intenzivneje ukvarjajo z njo so pokazali interes, saj se soočajo s problemi, ki jih povzroča razdrobljena posest. Pozitivno so se odzvali mlajši gospodarji. Starejši ljudje nimajo za to niti interes, ker z gozdom ne delajo. Država ne spodbuja združevanje posesti in stanje ostaja zaenkrat nespremenjeno.

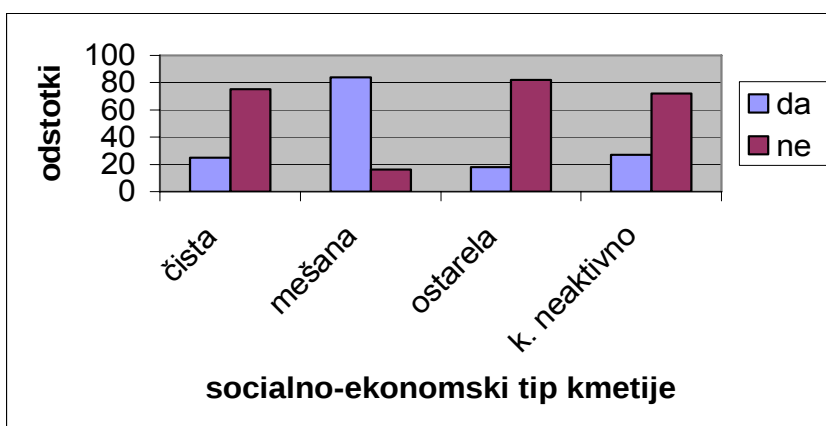
V revirju Šentviška planota obstajajo možnosti za zamenjave. Parcele so tako razporejene da bi bilo to izvedljivo, a zaenkrat ljudje niso pripravljeni na take spremembe. Ljudi bi bilo potrebno na nevsiljiv način spontano pripraviti, da bi sami to hoteli. Dober način je zgled, ki bi ga dobili od drugih, ki bi zamenjavo opravili in bili s tem zadovoljni. Možnost je tudi takšna, da jih država prisili v to, na primer tako, da uvede davek na število parcel. S tem bi se marsikaj spremenilo na bolje.

5.2.2 Izobraževanje lastnikov gozdov

Pripravljenost za izobraževanje obstaja. 49 % anketiranih bi se bilo pripravljeno izobraževati in tudi udeležiti izobraževanja. Pripravljenost lastnikov za izobraževanje ni povezano z velikostjo gozdne posesti, temveč ima mnogo večjo povezavo s socialno ekonomskim stanjem kmetije. Tako na primer starejši, bolni ljudje in ljudje, ki so kljub lepi kmetiji kmetijsko neaktivni ne kažejo nobenega interesa po izobraževanju. Mešane kmetije imajo zelo velik interes po izobraževanju. Do sedaj se ti kmetje tudi niso izobraževali na področju gozdarstva. Na čistih kmetijah, kjer veliko delajo v gozdu, so anketirani mnenja, da ne potrebujejo dodatnega izobraževanja, saj menijo da potrebno

znanje že imajo. Ti gospodarji so se tudi že v večini udeležili izobraževanja; dva od njih sta tudi obiskovala gozdarsko šolo v Postojni.

Znanje je zelo močan vzvod za posodobitev gozdarstva. Sedaj tako izobraževanje poteka enkrat na vsake dve leti. Revirni gozdarji pa bi moral vsaj enkrat letno organizirati kakšno izobraževanje v zvezi z gozdarstvom. Pomembno pri tem pa je, da so potencialni slušatelji o predavanjih in praktičnih prikazih pravočasno obveščeni. Revirni gozdarji imajo dovolj znanja, ki so ga pridobili v času šolanja in bi ga morali bolj aktivno prenašati na lastnike gozdov ter jim hkrati tudi svetovati. Gozdarji so tudi obveščeni o vseh novostih in možnostih, ki jih kmetje ponavadi marsikdaj prezrejo ali izvedo prepozno.

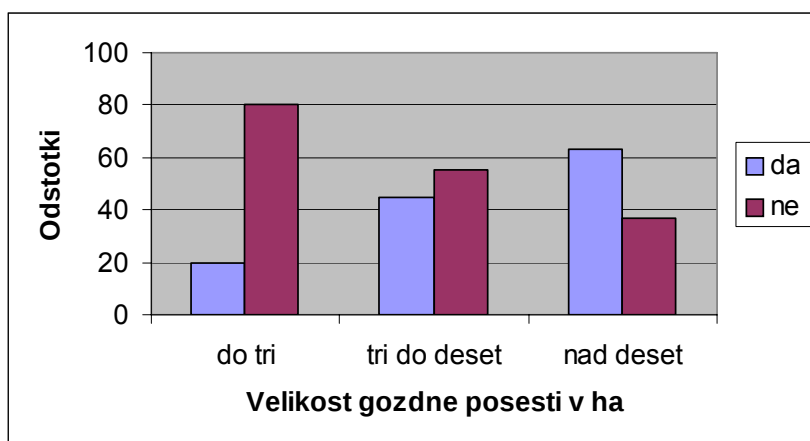
Slika št. 7: Pripravljenost lastnikov gozdov za izobraževanje

5.2.3 Uporaba osebnih zaščitnih sredstev

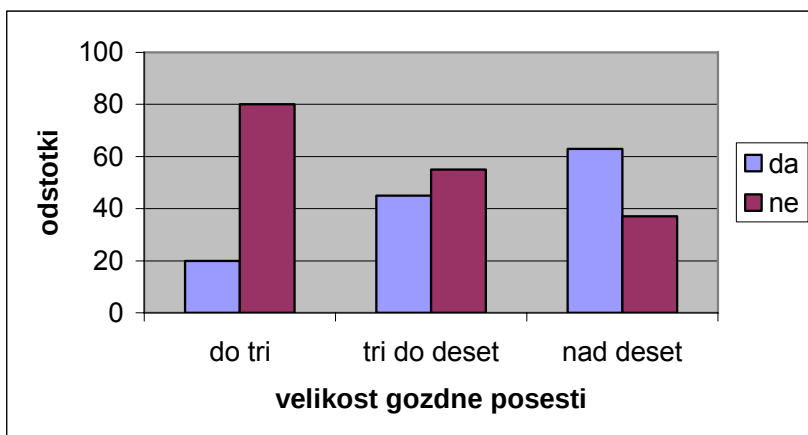
Izboljšave na tem področju so možne in nujne. Za začetek bi bilo potrebno ljudi opozarjati in delati reklamo za zaščitna sredstva. Revirni gozdarji, ki imajo največ stika s posestniki bi morali spodbujati in reklamirati uporabo zaščitnih sredstev. Predlagal bi tudi popust pri zavarovalnici za tiste, ki varno delajo v gozdu. Marsikateri lastnik je rekel, da če hoče imeti popolno varovalno opremo, bi moral posekati en tovrnjak lesa, vendar ko pa pride do kakšne poškodbe, bi bili pripravljeni dati tudi dva kamiona lesa samo da bi to preprečili, a takrat je že prepozno.

5.2.4 Odprtost gozdov s prometnicami

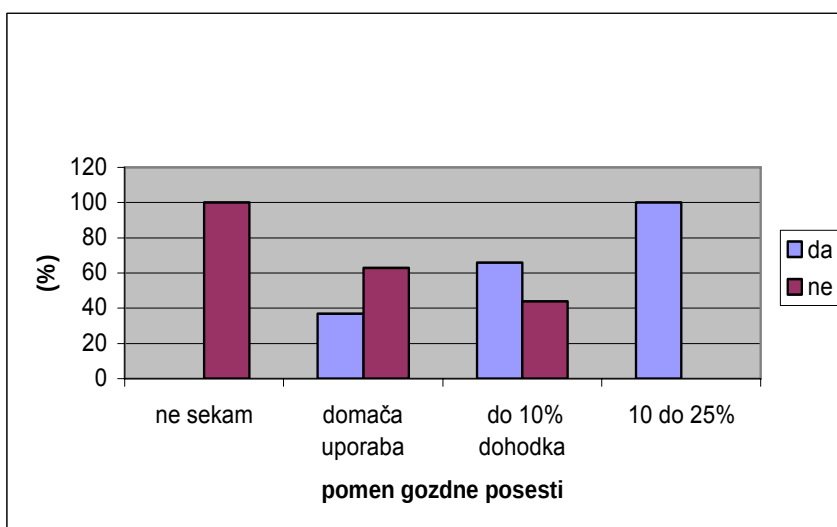
Raziskava je pokazala, da je pripravljenost za izgradnjo vlake ali ceste narašča z velikostjo gozdne posesti. V povezavi z izgradnjo je tudi socialno-ekonomski tip posesti. Čiste in mešane kmetije bi naredile cesto, če bi jo potrebovali, ostarele kmetije in kmetijsko neaktivne kmetije pa niso pripravljene narediti ceste. Vprašal sem jih ali bi bili pripravljeni nameniti 50% sredstev za izgradnjo poti in večina se jih ni strinjala, da bi kaj prispevali za izgradnjo ceste. Pripravljenost za namenitev sredstev za izgradnjo poti, je večja v primerih, v katerih gozd predstavlja večji vir dohodka. Eden kmet z večjim dohodkom, si je nabavil mini bager in si sam dela poti. Odprtost gozdov je pomemben dejavnik, ki vpliva na intenzivnost gospodarjenja z gozdom. Predlagal bi, da se naredi ceste v tiste gozdove, ki še niso odprti in s tem se bo tudi povečala vrednost gozdov.

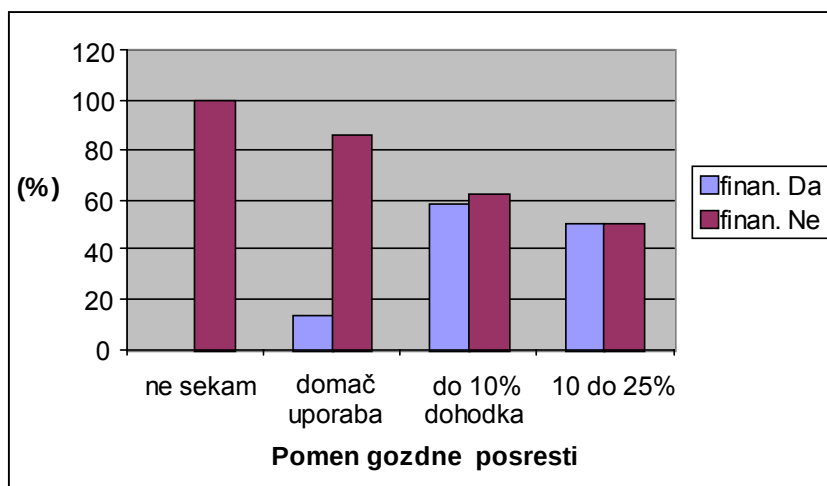
Slika št. 8 : Pripravljenost izgradnje gozdne glede ceste na velikost posesti

Slika št. 9: Pripravljenost nameniti 50% sredstev za izgradnjo ceste glede na velikost posesti

Slika št. 10: Pripravljenost izgradnje poti glede na pomen gozdne posesti

Slika št. 11: Pripravljenost nameniti 50% sredstev glede na pomen gozdne posesti

5.2.5 Obnova gozdov

Problem obnove gozdov je v tem, da divjad uničuje ravno najbolj zaželene in trenutno najboljše plačane drevesne vrste. Zato bi vsekakor predlagal tudi individualno zaščito zaželenih drevesnih vrst. Enostavna rešitev bi na primer bili tulci za zaščito drevesc. Na tisoče jih leži na Logaščih v gozdu in niso izkoriščeni. Res je, da imajo eno napako, a se jo z majhno predelavo tulca da odpraviti. Edino kar bi bila naloga lastnika je, da bi dobil oporo in to postavil. Sam imam praktične izkušnje s tega področja in stvar se izredno dobro obnese, v kolikor za kol uporabimo smrekovo vejo, na vrhu pa tulec zavijamo, da drži obliko valja in je rastlina v tulcu tako bolj svobodna. Saditev novih dreves ni potrebna. Zaščititi je potrebno že obstoječe drevesca, saj jih veliko poškodujejo srnjaki in jeleni tudi po tem, ko že dosežejo višino povprečnega človeka.

Divjad uspešno odganja stara mast in volna ovc. Staro svinsko mast se enostavno namaže po deblu, volno pa zatakne za veje in uspešno odvrača divjad nekaj časa.

Slika št 12: Možnost zaščite drevesc s tulcem. (Foto: F.Omejc)

5.2.6 Spravilo lesa

Pri že obstoječi tehniki za spravilo lesa brez dodatnih stroškov, je veliko možnosti za povečanje učinkovitosti na področju spravila lesa. Veliko časa bi se lahko tudi prihranilo z boljšo pripravo dela. Kolikokrat se na primer zgodi, da je delavec v gozdu brez orodja in mora domov po orodje že pri najmanjšem popravilu stroja in druge take malenkosti, da ne naštevam. Škripec je oprema ki ga kmetje zelo malo uporabljajo. Na deblih bi se izognili veliko poškodb in prihranili energijo in čas.

5.2.7 Možnosti strojne sečnje lesa

Krč uporablja naslednje kriterije, da je strojna sečnja še rentabilna: največ 30 % naklon terena, najmanj 70 % delež iglavcev v lesni zalogi sestoja, največ 50% skalovitosti in izloči vrtačaste terene. (Krč, 2002) Stroj lahko dela tudi na večjih naklonih terena, pri manjšem deležu iglavcev v lesni zalogi in pri večji skalovitosti, a je v tem primeru vprašljiva rentabilnost dela. Da bi v revirju Šentviška planota dobili presek vseh teh treh dejavnikov ni veliko upanja, saj na severovzhodu in jugu revirja prevladujejo veliki nakloni terena. Delež iglavcev se giblje v revirju od 20 do 30 %. Delež iglavcev se še vztrajno znižuje zaradi gradacije podlubnikov. Vzrok gradacije je suša. Velik problem predstavlja skalovitost, saj je delež skalovitosti zelo velik in neugodno deluje že pri zbiranju sortimentov.

V revirju Šentviška planota strojna sečnja, po anketi sodeč, nima nobene možnosti, da bi se realizirala v praksi, vsaj v kratkem ne. Ljudje sicer stroj poznajo iz raznih revij in televizije, o strojih za sečnjo se tudi pogovarjajo med seboj in imajo že oblikovano negativno mnenje o tem stroju. Nekateri menijo, da imajo premalo gozda, drugi, da dela preveliko škodo, da teren ni primeren in podobno. Niti eden od anketiranih ni pritrdilno odgovoril, na vprašanje, ali bi se poslužili strojne sečnje. Lastniki parcel v enem kompleksu gozdov, primernem za redčenje prav tako niso bili pripravljeni na medsebojno sodelovanje in povezanost, da bi lahko tako sečnjo opravil stroj za sečnjo. Tukaj nastopi

problem, saj tudi če se en kmet odloči za strojno sečnjo, nima stroj zadostnih površin za pozitivno delovanje. Koncentracija del je premajhna. Problem so tudi ozke poti, ki onemogočajo gibanje stroja. Enostavno povedano strojna sečnja odpade.

5.2.8 Žičnično spravilo lesa

Za konkretne primere spravila lesa bi se moralo narediti predračune in lastniku dejansko povedati, koliko bo iztržil iz gozda. Potem bi se verjetno lažje odločil. To je naloga izvajalcev teh storitev. Z nakupom nove žičnice sinhrofalke s procesorsko glavo na kamijonski prekladalni napravi v soškem gozdnem gospodarstvu, so naredili pravi korak za zmanjšanje stroškov spravila in povečanja konkurenčnosti žičničnega spravila.

5.2.9 Uporaba bio olja za mazanje verige motorne žage

Veliko imamo za postoriti na tem področju, saj je stanje katastrofalno. Država bi morala sintetična olja za mazanje verig motornih žag bolj obdavčiti, tako, da bi bila razgradljiva olja cenejša. Na terenu bi se morali izvajati kontrole in neposlušne kaznovati. Take prekrške bi morali upoštevati kot hujše kršitve. Uporabnike olj je potrebno obveščati o škodljivih uplivih sintetičnih olj na okolje z raznimi oddajami po lokalnem radiu.

5.2.10 Peči na lesne sekance

Peči na lesne sekance so zelo zanimive za prebivalce revirja Šentviška planota. Imajo namreč veliko primerne materiala, ki bi lahko končal v teh pečeh. Okoli vsakega travnika rastejo grmi, ki jih kmetje vsake toliko let posekajo in jih zložijo v kupe, kjer trohnijo. Nekateri jih tudi razsekajo in povežejo v snope (fušte), ki jih pozimi potikajo v peč. Izdelava fušt pobere veliko časa, je pa to opravilo po Šentviški planoti še dokaj

razširjeno. 10 % anketiranih bi se odločilo za nakup peči na lesne sekance. V revirju Šentviška planota nima še nihče take peči. Razlog, da se ne odločajo v to smer, je predvsem v dragi nabavi teh peči. Problem vidijo tudi v tem, da bi morali za to investicijo imeti še dodatne prostore za skladiščenje lesnih sekancev. Je pa dandanes v kmetijstvu ostalo veliko silosov, ki niso izkoriščeni in bi jih lahko uporabili za hrambo lesnih sekancev. Na Pečinah se pojavlja zanimiva zamisel o peči, ki bi grela več stanovanjskih hiš.(daljinsko ogrevanje). Tam je tudi žaga, ki ima ostanke s katerimi bi kurili peč. Sedaj te žagarske ostanke prodaja v dolino. Če bi jih sami spravili v energijo bi naredili največje oplenjenje teh ostankov. Takih skupnih kotlarn na daljinsko ogrevanje bi lahko bilo lahko še več, saj so hiše ugodno razporejene po vaseh Ponikve, Pečine, Prapetno Brdo, Polje, Šentviška Gora, Dolenja Trebuša, Zakraj, Daber. Dejstvo je, da se splača narediti centralna ogrevanja. Investicija se hitreje obrne.

Prednosti daljinskega ogrevanja so:

- Dodaten vir dohodka za kmetijsko gospodarstvo
- Čiščenje gozdov in grmišč
- Sodoben, udoben in energetsko učinkovit način ogrevanja
- Zmanjšanje količine odpadkov kot stranski produkt žag
- Ekološko čistejše ogrevanje, ki ne povzroča dodatnih emisij CO₂
- Kratke prevozne razdalje lesnih sekancev
- Dolgoročen cenovno ugodnejši način ogrevanja
- Zanesljiva oskrba s toploto

Slika št. 13: Neizkoriščena bio masa. (Foto: F.Omejc)

5.2.11 Prodaja drv v Italijo

Analiza je pokazala, da se lastniki gozdov neverjetno nič ne zanimajo za prodajo drv v Italijo. Samo eden od anketiranih je enkrat prodal hlodovino v Italijo. Imel je večjo količino lip, ki jo je ponujal najboljšemu ponudniku. Starejši ljudje se ne odločajo za sečnjo drv za druge kupce, čeprav imajo drv v gozdu na pretek, prav tako pa ne razmišljajo o iskanju kupcev drv v Italiji

Ljudje so tudi neinformirani o višjih cenah v Italiji in tako možnostih za boljšem zaslužku. Lastniki, ki so pripravljeni izdelovati drva bi se morali združiti v zadrugo ali druge oblike združevanja (npr. društva lastnikov gozdov). Dogovoriti bi se morali, koliko bi letno napravili drv in s tem iti na trg. V Italijo bi tako zagotavljali konstantno večje količine drv.

Večino kmetov ni pripravljena razžagati metrska drva na željo kupcev. Razlog, da se tega ne poslužujejo, je neprimerna oprema za razžaganje drv. Zanimivo je, da veliko kmetov, ki so doma od Tolmina proti Italiji prodajajo zelo veliko drv v Italijo. Tudi z Baške grape gredo drva v Italijo. Tam je doma voznik tovornjaka in ponuja kmetom možnost, da peljeje drva v Italijo. On bi bil pripravljen voziti tudi les v Italijo z Šentviške planote. Les za drva se pusti v štirimetrskih kosih in za ta drva se dobi več denarja pa še manj dela je z njimi. Dejstvo je, da so potrebe v Italiji po lesu velike in cene višje. To možnost je potrebno izkoristiti. Z večjimi odkupnimi cenami se poveča interes za delo v gozdu. Veliko drv se lahko pridobi iz redčenj. To so predčasni donosi, in dajo prostor boljšim drevesom, ki ostanejo v sestoju.

5.2.12 Licitacija vrednejših sortimentov

V revirju Šentviška planota raste razmeroma veliko drevesnih vrst, ki so na splošno bolj redke in na trgu dosegajo višje cene. Te drevesne vrste so: Javor, Jesen, Češnja, Hruške, Slive, Mokovc in sedaj v veliki večini končajo preko izvajalskega podjetja na skladišču. Nekaj teh lesnih proizvodov lastniki sami razžagajo za lastne potrebe. Veliko napako delajo tudi lastniki, ki marsikateri odličen hloed predelajo v drva.

Veliko plemenitih drevesnih vrst, kot tudi sadnega drevja konča v skladovnicah. Tu se dela velika škoda. Tudi če je sortiment dolg le 1 m, ga je vredno razžagati in prodati kot plohe ali še bolje če gre že kot gotovo pohištvo. Na Ponikvah je mizar, ki večino izdelkov izdeluje iz jesena in ima toliko naročil, da na mizo ki je naročiš pri njemu čakaš tudi leto dni. Zato bi pozvali domačine te stroke naj doma odprejo kakšno mizarsko obrt. Dela je sigurno dovolj. Manjši lastniki imajo navado, da tudi sortimente, ki so že konkretni hlodi razžagajo in skrojijo za drva. Ne zdi se jim smiselno, da bi hlode prodali in kupili drva, razliko pa obdržali. Lahko pa bi dobili za tisti hlode že nažagana polena in jim ne bi bilo treba narediti kaj več kot drevo posekati in ga spraviti do kamionske ceste.

Za licitacijo so bili anketirani lastniki zelo navdušeni. Trideset odstotkov anketiranih bi takoj sodelovali na licitaciji. Manjši posestniki se za to ne zanimajo, čeprav tudi v njihovih gozdovih lahko zrastejo ravno tako kvalitetna drevesa. Ta akcija bi imela veliko možnosti, da bi zaživela. Licitacija bi potekala enkrat letno na Pečinah pri žagi, kjer je zelo primeren prostor. Licitacija bi bila dober način za povečanje cen lesnih proizvodov in tako bi kmetje dobili primerno plačilo za kvalitetne lesne sortimente, ki bi jih prodali. Hlodovina bi bila tako ponujena širšemu krogu kupcev. V kolikor ne bi prodali vsega lesa, bi se ta razžagal in osušen v deskah ali plohih počakal na dobrega kupca. Revirni gozdarji bi skupaj z lastniki poiskali drevesa, ki so primerna za licitacijo. To drevje bi bilo treba posekati in skrojiti tako, da ne bi prišlo do razvrednotenja drevja. Na debla bi se napisale mere drevesa in ime lastnika. Obvestiti bi bilo potrebno vse možne kupce, kot tudi narediti dobro reklamo. Začetki so težki, a počasi bi steklo. V začetku februarja 2007 je v Slovenj Gradcu prvič v Sloveniji potekala licitacija.

Slika št. 14: Žage na kmetijah dodajo vrednost lesu. (Foto: F.Omejc)

5.2.13 Prodaja lesa z geografskim poreklom

Dandanes so ljudje vedno bolj ozaveščeni in ponovno cenijo naravne proizvode. Ljudje se čedalje bolj sprašujejo kaj jedo in kaj jih obdaja v bivalnih prostorih, kjer se zadržujejo veliko časa. Doma živimo v nekoliko starejši hiši, ki je še iz časov, ko se je še vse delalo z voli in konji. Podiranje drevja so opravili ročno. Po sobah so leseni macesnovi podi. Po pripovedovanju staršev se točno ve, kje je les rasel, kako so ga požagali, spravili iz gozda in kam so ga peljali v žago. Ta pod je tako živ in seva neko toplino. Tega ti ne more dati noben plastični parket, čeprav lahko zgleda lepše, je pa mrtev in hladen. Lažje ga je samo pomesti ker je gladek, drugih prednosti nimajo, slabosti pa veliko. In to je tisto kar nam daje možnost, da kupcu poleg lesa pokažemo kje je les rasel, kako smo ga spravili in naravi odvzeli s čim manj motnjami, ki jih povzročamo.

Na Šentviški planoti imamo še potenciala, ki jih lahko unovčimo v ta namen. Imamo gospodarja, ki ima še konja, žago na vodni pogon, ki ji ne manjka veliko, da jo poženejo, Za mazanje verig motorne žage obvezno uporabiti razgradljiva olja, ter čimveč uporabljati sekiro. Ni rečeno, da se ne bi kdo odločil za les z geografskim poreklom. Narediti je treba reklamo in videti ali je interes. Veliko je kupcev, ki najprej vprašajo od kje je les. Prodaja lesa z geografskim poreklom bi prišla v poštev tako za drva, ki so namenjeni kurjavi kot za pohišten les. Poleg lesa bi kupcu izdali tudi en obrazec, kamor bi se na vnašali vsi podatki od kupljenega lesa.

Ljudje so pripravljeni sodelovati v tej smeri. Kar 42 % jih je izreklo, da bi sodelovali pri tem projektu. Pri tem so interes pokazali večji posestniki gozda, in tisti, ki že sedaj spravila opravijo večinoma ročno.

5.2.14 Popestritev turistične ponudbe

Tako Šentviška planota kot Dolenja Trebuša sta zanimiva kraja za izlete. Naj na kratko predstavim, nekaj vrstic, ki jih je zapisal književnik Ciril Drekonja (Kofol, 1996: 9)

»Lepa je Šentvidskogorska planota. Tu se vrsti hribček za hribčkom, vmes pa leže zelene dolince. Po holmih po senožeti, med njimi počivajo lipovi gaji, gozdovi se spuščajo z večjih gričev v dolinice med travnike. Med polji in gozdovi se vijajo mehke steze. Ob vznožju hribčkov so gospodarska poslopja kmetov-samotarjev, do njih vodijo vozne poti. vasi so zajete v gozdne nasade, ki se širijo daleč v polja. V gozdovih se bratijo bukve s smrekami. Ob pogledu na polja in gospodarska poslopja dobi človek vtis, da je tu doma več sreče in blagostanja, kot pa v sosednjih tesnih dolinah. Tiha idila se razprostira nad njo. Mir vlada tu. Kdor je željan miru in kdor bi rad užival lepoto pristnih planinskih krajev, naj se vzpne nanjo; ne bo mu žal.«

Veliko je, če je kraj lep, če pa ima za ponuditi še kakšno ponudbo, je to še sploh idealno. Gozdarstvo tukaj ima zgodovino in se jo še da oživeti. Premorejo staro žago, ki je na vodni pogon, po travnikih se pasejo konjiči in bi lahko vozili vozove, stari ljudje polni praktičnega znanja so pripravljeni pokazati vse kar znajo od oglarstva do žaganja drv. Na sami planoti se ponudba po ogledu parih znamenitosti hitro konča, zato bi bila taka ponudba sila zanimiva. Pomembno je, da so ljudje pripravljeni sodelovati in teh je kar 33 odstotkov. Predlagal bi izgradnjo gozdarskih apartmajev, ki bi turiste zadržali več dni in se naužili miru. Leta 1907 so imeli na Pečinah pri Karlu prvi bencinski motor, ki je poganjal žago. Ta podatek navajam kot zanimivost, saj je od tega minilo ravno 100 let.

6 ZAKLJUČEK

Sedanje stanje gozdarstva v revirju Šentviška planota je precej klavrno. Možnosti za posodobitev gozdarstva je veliko. Po ugotovitvah, ki smo jih dobili s pomočjo ankete nas je najbolj šokiralo dejstvo, da ni mladih ljudi, ki bi delali v gozdu. V gozdu večinoma delajo starejši ljudje. Mladi ljudje, vsi dela zmožni so zaposleni. Da ne bi hodil nekam na delo izven svoje kmetije, ljudem sploh ni dojemljivo. Ljudem gozd tudi bolj malo pomeni in zato ne vidijo smisel za delo v gozdu. Ljudje smatrajo, da gozd zraste brez pomoči gozdarja in kakršnega koli dela. S tem se delno strinjam. Narava resda naredi levji delež za to, da drevje zraste samo problem je v tem, da zraste konkurenčno najbolj močno drevo, ne pa tudi najkakovostnejše. Zato lahko lastnik s svojim delom in s pomočjo gozdarjevega znanja pripelje gozd v stanje, ki ima veliko večje denarne donose kot nenegovan gozd. Prva dopolnilna dejavnost mešanim kmetijam je živinoreja. Gozdarstvo je kot dopolnilo dopolnilne dejavnosti. Lastniki v večini primerov les porabijo za zadovoljevanje lastnih potreb. Gozd ponuja veliko delovnih mest. Veliko ljudi bi lahko delalo v gozdu, kot tudi doma pri predelavi lesa. Za izboljšanje pridobivanja lesa smo preučevali razne možnosti. Zamisel diplomske naloge posodobitve pridobivanja lesa je segala od nege gozda do končne prodaje lesnih proizvodov.

Da bi se dosegel cilj posodobitve pridobivanja lesa, bi bilo potrebno obvezno več delati z lastniki gozdov. Lastnike je potrebno motivirati in izobraževati za delo v gozdu. To je prvi najpomembnejši korak. Še tako dober vnaprej zastavljeni načrti za posodobitev

pridobivanja lesa propadejo, če lastniki niso zainteresirani. Lastniki se sigurno premalo zavedajo vrednosti gozdov. Naslednji korak je ta, da ljudi navadimo uporabljati osebna zaščitna sredstva. Nepotrebne poškodbe je škoda obžalovati. Tudi skrb za naravo nam ne sme izostati in moramo obvezno čim več posegati po razgradljivih oljih. Povezovanje lastnikov je prav tako zelo dobrodošel način. Izmenjava informacij in pomoč pri gozdarskih delih je zelo pozitivno dejanje. Če vzamemo na primer čebelarske izkušnje. V panju, kjer je na primer 3000 čebel lahko v ugodni paši naberejo na dan 1 kg medu. V

panju kjer je enkrat več čebel se pravi 6000, pa v enem dnevu naberejo 3 kg medu. Pri privlačenju drevja to zagotovo drži, če sedaj lastnik dela to sam ali pa si bo moral nabaviti novi vitel z daljinskim upravljanjem. Po anketi sodeč lastniki niso pokazali interesa za nabavo nove sodobnejše gozdarske opreme.

Sama prodaja lasnih proizvodov je neko slovo od lesnih proizvodov. Tu je pomembno, da les čimbolj dobro prodamo, saj s tem denarjem poplačamo vse delo, ki smo ga vložili. Skupen nastop na trgu je priporočljiv, tako pri prodaji lesnih proizvodov na tujem kot doma. Licitacija je velika priložnost za lastnike gozdov. Licitacija je dobrodošla tudi za promocijo samega revirja. Prodaja lesa pod zaščito z geografskim poreklom je zbudila veliko zanimanje pri ljudeh. Masovna proizvodnja že zaradi same neugodne razporeditev parcel ni mogoča in ima večje možnosti manjša, naravi prijaznejša proizvodnja. S tem bi rešili tri muhe na en mah. Gozdarstvo bi veliko pripomoglo k razvoju turizma. Ljudje od drugod bi tako izvedeli za te lepe kraje, cene lesa bi bile višje, delo v gozdu bi bilo okolju prijaznejše.

Veliko priložnost vidimo v daljinskem ogrevanju s pečmi na lesne sekance. Ta ideja bi najprej po naših ugotovitvah zagledala luč sveta na Pečinah. Individualna nabava teh peči je draga in o tem ljudje ne razmišljajo veliko. Čim več lesa naj se predela doma. Lesu je treba dodati čimveč vrednosti doma. Danes surovine namreč niso drage. Drago je delo in tega se splača vložiti v les.

Za nego gozdov kot ključni ukrep za kvalitetno shrambo dobrega lesa lastniki namenijo premalo časa. Veliko jih je, ki sploh nič ne delajo na tem, da bi imeli kvaliteten les.

Sodobna tehnologija strojne sečnje ne pride v poštev, tako zaradi naravnih danosti, kot tudi zaradi ne zanimanja pri ljudeh. Za žičnico s procesorsko glavo na prekladalni napravi pa so tereni marsikje primerni, a ponovno pri ljudeh ni interesa.

Veliko priložnost bi bilo potrebno izkoristiti v smeri turizma. Sama ponudba je v revirju skromna. Ljudje imajo radi novosti in bi jih na primer kakšen gozdarski turizem razživel. Sodobne tehnologije niso primerne. Terenske razmere, drevesna sestava, majhne parcele in ne zainteresiranost ljudi so popolnoma v nasprotju za učinkovito delo stroja za sečnjo. Za žičnico bi se sicer nekaj posameznikov odločilo, je pa ponovno problem majhnost parcel. Za zamenjavo parcel tudi v prihodnosti ni nobenega upanja in problemi bodo ostali enaki.

7 VIRI

- Ciril R. 1975. Gozdovi na slovenskem. Ljubljana, Borec: 229 str.
- Gozdno gospodarski načrt enote Most na Soči za obdobje 2001-2010. 2001. Tolmin, Soško gozdno gospodarstvo Tolmin.
- Hribar J. 2007. Zeleno zlato iz gozdov. Kmečki glas, 6: 1
- Kofol K. 1996. Šentviška Planota, vodnik skozi pestro preteklost in slikovito vsakdanjost, Pečine. Pečine, Turistično društvo Šentviška planota: 17 str.
- Kermavnar A. 2006. Kaj ve in zna dober lastnik gozda. Kmečki glas, 43, 10: 10-11.
- Krč J., Košir, B. 2003. Presoja različic omejitev rabe strojne sečnje lesa z vidika terenskih in sestojnih razmer v Sloveniji = The suitability evaluation of cut to length in Slovenia in view of terrain and stand. Zbornik gozdarstva in lesarstva, 71: 5-18
- Medved M. 2003. Posestne razmere in pridobivanje lesa v zasebnih gozdovih. Gozdarski vestnik, 61, 6: 347-359
- Obid E. 2007. »Pomen gozdov za kmetije na Šentviški Planoti«. Tolmin, Zavod za gozdove Slovenije (osebni vir 2007)
- Perko F. 1995. Gojenje gozdov ekologija, nega in varovanje. Ljubljana, Kmečki glas.
- Perko F. 2006. Gozd in les zares. Gozdarski vestnik, 63, 4: 178.
- Polajnar T., Delavec J., Krč J. 2005. Presoja možnosti uporabe strojne sečnje v zasebnih gozdovih revirja Velesaovo = Study of potential usage of mechanized felling in the private forests of the Velesovo forest district. V: Prihodnost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji. (Strokovna in znanstvena dela, št.123). Adamič M. (ur.) Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 101-118
- Winkler I. 1994. Gospodarjenje z zasebnimi gozdovi. Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 129 str.
- Winkler I. 2005. Prihodnost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji (Strokovna in znanstvena dela št. 123). Ljubljana, Biotehnična fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 326 str.
- Winkler I., Krajčič, D. 2003. Stroški gozdnega dela: od 1.januarja 2003 dalje. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo, Katedra za ekonomiko in organizacijo gozdarstva: 8 str.

ZAHVALA

Zahvala je namenjena vsem, ki so kakor koli pripomogli pri nastajanju te diplomske naloge. Ob tej priliki bi se zahvalil tudi vsem predavateljem in asistentom, ki sem jih srečeval v času študija, in so mi skozi študij dali veliko več, kot tisto kar so napisali v indeks. To znanje sem s pridom uporabil pri pisanju te diplomske naloge.

Posebej pa bi se zahvalil mentorju doc. dr. Janez Krču, ki me je elegantno usmerjal skozi nastanek te naloge in se večkrat potrudil s pregledovanjem moje diplome. Zahvalil bi se tudi recenzentu dr. Iztoku Winklerju ki je dal diplomski piko na i.

Zahvala gre tudi delavcem Zavoda za gozdove Slovenije OE Tolmin, ki so mi priskrbeli določene podatke, ki jih pridobijo pri njihovem rednem delu. Nenazadnje bi se zahvalil tudi vsem anketiranim za sodelovanje.

PRILOGE

PRILOGA: A

ANKETNI LIST

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO

Datum anketiranja: _____

Naročnik ankete: Florijan Omeje

Namen: Za potrebe diplomske naloge. Z anketo želimo ugotoviti trenutno stanje in možnosti posodobitve pridobivanja lesa v zasebnem sektorju na območju revirja Šentviška planota.

V anketo je poleg vas vključenih še 59 drugih lastnikov gozdov, ki so bili naključno izbrani. Da bodo rezultati čimbolj merodajni, vas prosim da so podatki resnični.

Za vaš trud in čas, ki ga boste porabili za izpolnjevanje ankete se vam iskreno zahvaljujem.

1. PODATKI O KMETIJI

1.1 VELIKOST GOZDNE POSESTI

Označi	Velikostna skupina ha
	do 1
	1 - 3
	3 - 5
	5 - 10
	10 - 20
	nad 20

Skupna površina kmetije _____ ha.

1.2 SOCIALNO-EKONOMSKI TIP POSESTI

Označi	Tip posesti
	Čista kmetija
	Mešana kmetija
	Ostarela kmetija
	Kmetijsko neaktivne kmetije

Obrazložitev.

- Čista kmetija. Vsi člani, ki so za delo sposobni se ukvarjajo samo s kmetovanjem.
- Mešana kmetija. Kjer je vsaj en družinski član tudi zaposlen.
- Ostarela kmetija. Vsi družinski člani so starejši od 65 let. Tudi če dobivate del dohodka izven kmetije.
- Kmetijsko neaktivne kmetije. Je zemlja, a jo ne obdelujete.

1.3. ŠTEVILO DRUŽINSKIH ČLANOV _____ OD TEGA JIH JE ZA DELO V
GOZDU SPOSOBNIH IN JIH TUDI DELA _____.

1.4 V KOLIKO PROSTORSKO LOČENIH PARCELAH JE VAŠA KMETIJA?

Označi	Število prostorsko ločenih parcel	Velikost posamezne parcele (ha)
	1	
	2	
	3	
	4	
	5	
	6	
Več. Koliko?		

1.5 POVPREČNA ODDALJENOST DOMA OD POSESTI

- _____ km.

1.6 IMATE DOMA OGREVANJE NA DRVA ALI DRUGE VIRE ENERGIJE?

- Drva
- Lesni sekanci, brikete
- Drugo, kaj? _____

Formatted: Bullets and
Numbering

2. POMEN GOZDNE POSESTI

2.1 KAJ VAM GOZDNA POSEST PREDSTAVLJA?

Označi	Pomen gozda
	10% povprečnega dohodka kmetije
	10-25% povprečnega dohodka kmetije
	25% in več povprečnega dohodka kmetije
	Samo za domačo uporabo (kurjava, rušti)
	Iz gozda nimam materialnih dobrin

2.2 POVPREČNA KOLIČINA POSEKANEGA LESA LETNO

Skupaj posekam _____ m³ lesa od tega gre za:

Drva _____ m³

Hlodovina _____ m³

Lesni sekanci _____ m³

Od tega porabite za domačo uporabo:

Drva _____ m³

Hlodovina _____ m³

Lesni sekanci _____ m³

3. PRODAJA LESA

3.1 KAM PRODAJATE GOZDNE LESNE PROIZVODE?

Označi	Hlodovina
	Neposredno porabnikom
	Preko gozdarskega izvajalskega podjetja
	Preko drugih posrednikov, zadrugam
	Drugače. Kam? _____

Označi	Drva
	Neposredno porabnikom
	Preko gozdarskega izvajalskega podjetja
	Preko drugih posrednikov, zadrugam
	Drugače. Kam? _____

Označi: V kateri obliki prodajate les za drva?

- les na panju,
- goli,
- skrojena metrska drva.

3.2 ALI STE ŽE KDAJ PRODALI DRVA, HLODOVINO TUDI V ITALIJO?

- Da
- Ne

Kaj? Koliko?

3.3 ALI HLODOVINO RAZŽAGUJETE SAMI IN JO PRODATE KOT PLOHE, TRAME ALI ŠE KOT KAJ DRUGEGA?

- Da
- Ne

3.4 ALI ZA SVOJE POTREBE KUPUJETE GOZDNE LESNE PROIZVODE?

- Da, redno koliko _____ m³
- namen nakupa _____
- Da, občasno koliko _____ m³
- namen nakupa _____ .Ne

3.5 ALI DRVA DOMA TUDI RAZREŽETE NA ŽELJO KUPCA?

- Da
- Ne

4. GOSPODARJENJE

4.1 POGOSTOST SEČENJ V VAŠEM GOZDU

Označi	Pogostost sečenj
	Vsako leto
	Vsako drugo leto
	Vsako tretje leto
	Občasno sekam
	Ne sekam

4.2 ČE NE, ZAKAJ NE DELATE V GOZDU?

Označi	Razlogi
	Se ne splača Zakaj?*
	Ni opreme
	Nesposobnost za delo starost, bolezen,...
	Ni znanja
	Drugo

*

- Les je premalo plačan.
- Imam drugje boljše zaslužke.

drugo: _____

_____.

4.3 PORABA ČASA ZA DELO V GOZDU (sečnja, spravilo lesa)

Ur letno _____.

4.4 PORABA ČASA ZA OGLED IN NADZOR GOZDA.

Ur letno _____.

4.5 ALI POLEG KLASIČNEGA DELA V GOZDU - MOTORNA ŽAGA, TRAKTOR Z VITLOM UPORABLJATE ŠE DRUGA STEDSTVA, NAČINE?

- Da. Katere? _____.
- Ne

4.6 SPRAVILO LESA JE SAMO PO SEBI TEŽKO OPRAVILO. KATERI NARAVNI DEJAVNIKI VAM GA ŠE OTEŽUJEJO?

- Veliki nakloni terena
- Skalovitost
- Vrtačast teren
- Drugo

4.7 ALI IZKORIŠČATE MOŽNOSTI SOFINANCIRANJA GOJITVENIH IN VARSTVENIH DEL?

- Da
- Ne Zakaj? _____..

4.8 SE ZA OBNOVO GOZDOV POSLUŽUJETE SAJENJA SADIK ALI PREPUSTITE OBNOVO NARAVI?

- Da, sadim. Katere drevesne vrste?

_____.

- Prepustim naravi.

4.9 ALI MENITE DA BI VAM V VAŠEM GOZDU PRAV PRIŠLA ŠE KAKŠNA POT, VLAKE ZA BOJŠE IZKORIŠČANJA GOZDA?

- Da
- Ne

o STE PRIPRAVLJENI NAMENITI 50% SREDSTEV ZA IZGRADNJO DODATNE VLAKE, POTI?

- Da
- Ne

4.11 STE PRIPRAVLJENI NAJETI DRUGE USPOSOBLJENE LJUDI S PRIMERNO OPREMO, ZNANJEM, DA VAM OPRAVIJO DELO V GOZDU?(strojni krožki, druga izvajalska podjetja)

- Tega se že poslužujem.
Koga?_____.
- Da, v prihodnje se bom.
- Ne. Zakaj
ne?_____.

4.12 KATERE USLUGE OD STROJNIH KROŽKOV, S STRANI SOSEDOV SO VAM NA VOLJO PRI IZVAJANJU GOZDARSKIH DEL ?

_____.

4.13 KDO VAM TE USLUGE NUDI?

_____.

4.14 VAS SOFINANCIRANJE SPODBUDI H GOJITVENIM DELOM V GOZDU.

- Da
- Ne. Zakaj
ne?_____.

4.15 PRAVLJATE GOJITVENA DELA?

- Ne
- Da. Naštejte katera, ter koliko ur porabite letno za izvajanje le teh. (nega, redčenja, obvejevanje.....)

_____.

4.16 KOLIKO OSEB SODELUJE PRI DELU V GOZDU IN KDO? (gospodar, žena, otroci, sosed, izvajalsko podjetje,.....)

- 1
- 2
- in več

5. POSODABLJANJE PROCESA PRIDOBIVANJA LESA

5.1 STE PRIPRAVLJENI ZAMENJATI RAZDROBLJENE GOZDNE PARCELE S SOSEDOM - KJER JE TO MOŽNO, DA BI DOBILI VEČJE STRNJENE KOMPLEKSE?

- Da
- Ne

Zakaj? _____.

5.2 BI SKUPAJ S SOSEDI (Krajevna skupnost, društvo lastnikov, strojni krožek) KUPILI KAKŠEN STROJ ZA UČINKOVITEJŠE DELO V GOZDU ALI ZA PREDELAVO LESA?

- Da
- Ne

Zakaj, katerega? _____.

5.3 RAZMIŠLJATE O NABAVI PEČI NA LESNE SEKANCE?

- Da
- Ne

Zakaj? _____.

5.4 RAZMIŠLJATE O INDIVIDUALNI NABAVI NOVE GOZDARSKE MEHANIZACIJE?

- Da
- Ne

Zakaj, kateri? _____.

5.5 ALI BI SE BIL KOT LASTNIKI GOZDA V REVIRJA ŠENTVIŠKA PLANOTA HOTEL MED SEBOJ POVEZATI IN V ITALIJO ORGANIZIRANO PRODAJALI DRVA, KJER BI DOSEGALI VIŠJE CENE?

- Ne
- Da. Imate predlog kako bi to izpeljali?

_____.

5.6 BI SE POSLUŽILI NA STRMIH, NEDOSTOPNIH TERENIH ŽIČNIČNEGA SPRAVILA, KI GA PONUJA SGG TOLMIN? (sinhrofalke s procesorsko glavo na prekladalni napravi.)

- Da
- Ne

Zakaj? _____.

5.7 BI SE POSLUŽILI STROJNE SEČNJE?

- Da
- Ne

Zakaj? _____.

5.8 BI BILI PRIPRAVLJENI KOT LASTNIK PARCELE V ENEM KOMPLEKSU GOZDOV, KJER JE LASTNIKOV VEČ IN JE GOZD PRIMEREN ZA REDČENJE, SODELOVATI DA BI TO DELO OPRAVIL STROJ ZA SEČNJO.

- Da
- Ne

Zakaj? _____.

5.9 BI PRODAJALI LES POD ZAŠČITO Z GEOGRAFSKIM POREKLOM, S SLEDLJIVOSTJO LE TEGA DO KUPCA STOLA, MIZE...?

- Da
- Ne

5.10 ALI BI SODELOVALI Z RAZNIMI STARINSKIMI PRIKAZI DELA V GOZDU IN PREDELAVE LESA V TURISTIČNE NAMENE – KOT TURISTIČNA ZANIMIVOST? (furmanstvo, ogljjarstvo...)

- Da
- Ne

Kaj bi prikazovali? _____.

5.11 ALI BI ENKRAT LETNO SODELOVALI NA LICITACIJI KJER BI PRODAJALI VREDNEJŠE SORTIMENTE?

- Da
- Ne

6 OSOBLJENOST LASTNIKOV GOZDOV

6.1 STE SE PRIPRAVLJENI UDELEŽITI IZOBRAŽEVANJA O VARNEM IN UČINKOVITEM DELU, O GOJITVENIH DELIH TER O KROJENJU LESNIH SORTIMENTOV?

- Da
- Ne

6.2 MENITE, DA STE DOVOLJ USPOSOBLJENI ZA SPRAVILO LESA IN GOJITVENA DELA?

- Da
- Ne

6.3 UPORABLJATE OSEBNA ZAŠČITNA SREDSTVA?

- Da. Katera? _____.
- Ne.

6.4 STE SE ŽE UDELEŽILI KATEREGA OD IZOBRAŽEVANJ V ZVEZI Z GOZDARSTVOM?

- Da. Katera? _____.
- Ne.

6.5 SODELUJETE Z REVIRNIM GOZDARJEM GLEDE SVETOVANJA, IZOBRAŽEVANJA?

- Da, dobro.
- Da, občasno.
- Ne, ne sodelujem.

6.6 UPORABLJATE BIO OLJA ZA MAZANJE VERIG MOTORNE ŽAGE?

- Da
- Ne

6.7 KOLIKŠNA JE STAROST STROJEV, KI JIH UPORABLJATE ZA DELO V GOZDU?

- Motorna žaga _____
- Traktor _____
- Vitla _____
- Ostalo _____